

KAMK • University
of Applied Sciences

Kuusamon ja Taivalkosken toimialaselvitys

Jari Järviluoma & Pekka Kauppila

Kuusamon ja Taivalkosken toimialaselvitys

Jari Järviluoma & Pekka Kauppila

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B

Raportteja ja selvityksiä 92

Yhteystiedot:

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 240, 87101 KAJAANI

Puh. 044 7157042

Sähköposti: amkkirjasto@kamk.fi

<http://www.kamk.fi>

Kannen kuva:

Ruka-Kuusamo Matkailu ry

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 92 / 2019

ISBN 978-952-7219-40-9

ISSN 1458-915X

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
1.1 Selvityksen taustaa	1
1.2 Selvityksen tarkoitus ja tavoitteet	3
1.3 Selvityksen keskeiset käsitteet	3
2 TUTKIMUSALUEET, -AINEISTOT JA -MENETELMÄT	4
2.1 Tutkimusalueet	4
2.2 Tutkimusaineistot	4
2.3 Tutkimusmenetelmät	6
3 TOIMIALAT, MITTARIT JA TUNNUSLUVUT	8
3.1 Selvitykseen sisällytettävät toimialaryhmät ja toimialat	8
3.2 Taloudelliset mittarit ja niihin liittyviä huomioita	10
3.3 Muut mittarit ja niihin liittyviä huomioita toimialaryhmittäin	12
3.4 Tunnusluvut	15
4 YHTEENVETO JA POHDINTA	19
4.1 Aluetalouden mittaamismalli ja seurantamalli	19
4.2 Pohdinta	22
LÄHTEET	24
LIITE I. TOIMIALASELVITYKSEN TULOKSET KAAVIOKUVINA	29

1 JOHDANTO

1.1 Selvityksen taustaa

Kun Suomi liittyi Euroopan unioniin, se merkitsi muutosta myös maamme aluekehitysjärjestelmään. Uudessa tilanteessa korostui maakuntien rooli aluekehityksessä. Tätä ilmentää Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastojen hallinnasta (7/2014): vastuu alueiden kehittämisestä on kunnilla ja valtiolla sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta kussakin maakunnassa vastaa maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena. Maakunnan liitto on kuntayhtymä, jossa alueen kuntien on oltava jäseninä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla niille säädettyjä tai erikseen määrättyjä valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä toimialueellaan.

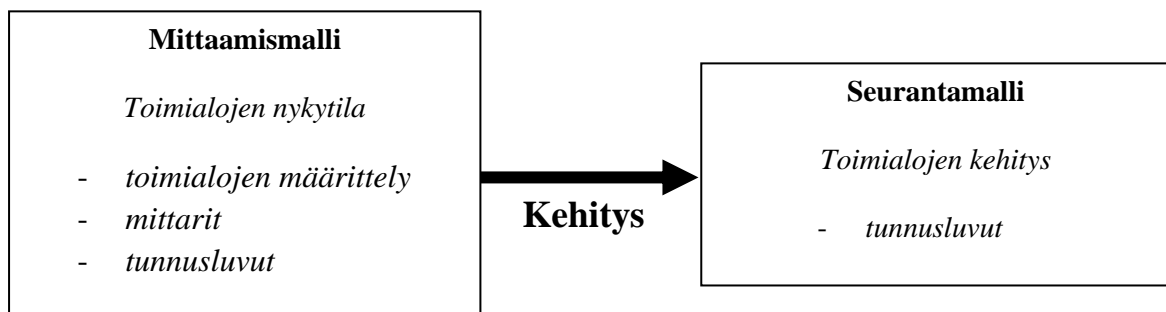
Euroopan unioniin liittyminen toi mukanaan aluekehitykseen strategisen suunnitteluprosessin. Alueellisen kehittämisen keskiöön vyöryivät strategiat ja hankkeet, projektit: aluekehitystä ohjataan strategioilla ja toteutetaan käytännössä hankkeilla. Hankkeet ovat luonteeltaan ainutlaatuisia, kestoiltaan rajallisia ja niillä on suunnitelma, jossa esitetään tavoitteet, toimenpiteet, aikataulut, resurssit, budjetti ja rahoitus. Hankkeilta odotetaan strategista sopivuutta ja osuvuutta, toteutettavuutta, tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja kehittävyttä (Keränen 2001, 2012). Hankkeita rahoitetaan muun muassa Euroopan unionin rakennerahastoista (EAKR, ESR).

Kuusamon kaupungin ja Taivalkosken kunnan aluekehitystä ohjaava asiakirja on Koillismaan 2014+ elinvoimaohjelma (Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy 2014). Se on strateginen toimenpideohjelma, jonka tavoitteina ovat yritysten toimintaedellytysten parantaminen, työllisyyden ja osaamisen kehittäminen uusien työpaikkojen mahdollistamiseksi sekä kuntien kilpailukyvyyn, elinvoimaisuuden ja vetovoiman kehittäminen. Elinvoimaohjelma sisältää vision, tavoitteet, painopistetoimialat, toimenpiteet ja seurannan. Aluekehityksessä elinvoimaohjelman keskeisiä työkaluja ovat hankkeet.

Koillismaan 2014+ elinvoimaohjelmassa on määritelty aluekehityksen painopistetoimialat. Ne ovat matkailu, metsäklusteri, luonnontuoteala ja alkutuotanto sekä teollisuus (Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy 2014). Käytännössä Kuusamon ja Taivalkosken kehittämistoimenpiteet, hankkeet, kohdistuvat edellä mainituille toimialoille. Jotta valittujen kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia voidaan analysoida, ennustaa ja arvioida sekä seurata, tarvitaan toimialojen täsmällinen määrittely, mittarit ja tunnusluvut. Mittareiden ja tunnuslukujen on oltava kvantitatiivisesti mitattavia sekä ajallisesti ja alueellisesti yhtenäisiä, mikä on perusedellytys selvitettyä toimialojen sisäisiä ja välisiä suhteita ja niiden muutoksia.

Tällä hetkellä Koillismaan painopistetoimialoista vain Kuusamon matkailuelinkeino on määritelty täsmällisesti Tilastokeskuksen TOL (2008) -toimialaluokituksen koodeilla. Matkailusta on saatavilla aluetaloudellista (tulo, työllisyys, palkkatulo ja palkkaverotulo) nykytila- (Kauppila 2016a, 2018a), ennuste- ja arviointi- (Kauppila 2017a, 2018a) sekä seurantatietoa (Kauppila 2016b, 2017b, 2018a, 2019). Sen sijaan muista toimialoista talousvaikutustieto – absoluuttinen ja suhteellinen – puuttuu, samoin kuin toimialojen seuranta. Kaikkiaan toimialojen nykytilan ja kehityksen tarkastelu jäntevoittää ja tuo systemaattisuutta aluekehitystyöhön. Samalla se mahdollistaa jo toteutettujen toimenpiteiden, hankkeiden, ja havaitun kehityksen analysoinnin ja oppimisen – hankkeet ovat osaksi oppimisprosessi.

Tämän selvityksen tarkoituksena on luoda Koillismaan painopistetoimialoille aluetalouden mittaamismalli ja seurantamalli. Edellinen tarkastelee toimialojen nykytilaa ja jälkimmäinen toimialojen kehitystä. Toimialoilla tarkoitetaan soveltuvin osin Koillismaan 2014+ elinvoimanhjelmassa esille nostettuja painopisteitä. Mittaamismallissa määritetään täsmällisesti toimialat, toimialoille kvantitatiiviset mittarit ja toimialojen tunnusluvut. Seurantamallissa aukikirjoitetaan valittujen indikaattoreiden monitorointi tulevaisuutta silmällä pitäen. Selvityksen on laatinut Kajaanin ammattikorkeakoulu Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy:n toimeksiannosta tammi–toukokuun välisenä aikana vuonna 2019. Työhön ovat osallistuneet myös ulkopuoliset asiantuntijat ja Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy. Selvityksen viitekehys ilmenee kuvasta 1.

Kuva 1. Selvityksen viitekehys.

Kirjoitus etenee niin, että seuraavaksi käydään läpi selvityksen tarkoitus, tavoitteet ja keskeiset käsitteet. Tämän jälkeen esitellään tutkimusalueet, -aineistot ja -menetelmät. Keskeisissä tutkimustuloksissa määritetään toimialat ja mittarit sekä tuodaan julki taloudelliset ja muut tunnusluvut. Selvitys päättyy yhteenvetoon keskeisistä tuloksista ja niiden pohdintaan.

1.2 Selvityksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämän selvityksen tarkoituksena on laatia Koillismaan – Kuusamon ja Taivalkosken – aluetalouden nykytilan mittaamismalli ja kehityksen seurantamalli toimialojen ja laajemmin aluekehityksen analysointiin, seurantaan sekä ennustamiseen ja arviointiin. Yksityiskohtaiset tavoitteet ovat seuraavat:

1. Määritellä TOL (2008) -toimialaluokituksen tukeutuen Kuusamon ja Taivalkosken painopistetoimialat.
2. Määritellä painopistetoimialojen mittarit.
3. Esittää valittujen painopistetoimialojen taloudelliset tunnusluvut ja muut tunnusluvut.
4. Luoda painopistealojen tunnuslukujen seurantajärjestelmä.

1.3 Selvityksen keskeiset käsitteet

Selvityksessä sovelletaan muutamia avainkäsitteitä.

Toimiala muodostuu TOL (2008) -toimialaluokituksen koodien perusteella.

Liikevaihto kuvaa varsinaisen toiminnan myyntituottoja, joista on vähennetty myönnettyt alennukset sekä arvonnlisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot (Tilastokeskus 2018a).

Henkilöstö sisältää sekä palkansaajien että yrittäjien työpanoksen henkilötyövuosina mitattuna. Esimerkiksi läpi vuoden kokoaikaisena työskennelleen henkilön työpanos vastaa yhtä henkilötyövuotta. Vastaavasti esimerkiksi vuoden ajan puolipäiväisenä työskennellyt henkilö vastaa puolta henkilötyövuotta (Tilastokeskus 2018a).

Palkkatulo tarkoittaa henkilötyövuosien aikaansaamaa palkkatuloa kuntaan.

Palkkaverotulo kuvaa palkkatulosta kuntaan kertyvää palkkaverotuloa (kunnallisverotulo).

2 TUTKIMUSALUEET, -AINEISTOT JA -MENETELMÄT

2.1 Tutkimusalueet

Tutkimusalue kattaa Koillismaan seutukunnan, joka määritetään Kuusamon kaupungin ja Taivalkosken kunnan poliittis-hallinnollisiksi alueiksi. Keskeisissä tutkimustuloksissa Kuusamoa ja Taivalkoskea käsitellään omina kokonaisuuksinaan.

2.2 Tutkimusaineistot

Tutkimusaineistot sisältävät erilaisia viranomaisten vuosittain tuottamia ja päivittämiä tilastoja ja seuranta-tutkimuksia.

Toimialat perustuvat Tilastokeskuksen TOL (2008) -toimialaluokitukseen.

Taloudelliset mittarit ja tunnusluvut pohjautuvat Tilastokeskuksen alueelliseen yritystoimintatilastoon, Tilastokeskuksen palkkarakennetilastoon ja Kuntaliiton efektiivinen veroaste -tilastoon.

Toimialojen liikevaihdon ja työllisyyden (htv.) perustana on alueellisen yritystoimintatilaston kunnittainen toimipaikkatilasto. Alueellinen yritystoimintatilasto kuvaa Suomessa toimivien yritysten toimipaikkojen rakennetta ja toimintaa alueittain, toimialoittain ja kokoluokittain. Tilastoyksikkönä on yrityksen tai muun taloudellista toimintaa harjoittavan yksikön toimipaikka. Toimipaikka voi jo sellaisenaan muodostaa yrityksen (yksitoimipaikkainen yritys) tai sitten olla selkeästi rajattava osa yritystä (monitoimipaikkainen/monitoimialainen yritys). Varsinainen toimipaikka on yhden yrityksen tai yritystyyppisen yksikön omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluja tuottava yksikkö. Varsinaisella toimipaikalla on yleensä sekä henkilöstöä että liikevaihtoa. Toimipaikan alueellisena yksikkönä on sijaintikunta. Tilastokeskuksen yritysrekisteri ylläpitää toimipaikkarekisteriä. Yritysrekisteri tiedustelee toimipaikkojen perustiedot (toimiala, sijainti, palkansaajat) seuraavilla tiedusteluilla: yritysrekisterin monitoimipaikkaisten yritysten tiedustelu, yritysrekisterin yksitoimipaikkaisten yritysten tiedustelu ja toimipaikkarakenne- ja henkilötiedustelu (Tilastokeskus 2018a).

Toimipaikka-aineisto kattaa lähes kaikki toimialat. Tilastoyksiköiksi valitaan toimipaikat, jotka ovat toimineet yli puoli vuotta ja jotka ovat työllistäneet enemmän kuin puoli henkilöä tai joiden liikevaihto on ylittänyt vuosittain määritellyn tilastorajan (11 376 euroa vuonna 2017). Henkilöstö sisältää sekä palkansaajien että

yrittäjien työpanoksen henkilötyövuosina mitattuna. Esimerkiksi läpi vuoden kokoaikaisena työskennelleen henkilön työpanos vastaa yhtä henkilötyövuotta. Vastaavasti esimerkiksi vuoden ajan puolipäiväisenä työskennellyt henkilö vastaa puolta henkilötyövuotta. Maatalouden, metsä- ja kalatalouden (TOL A) maataloista ovat mukana tilat, joiden maataloustulos on tilastovuonna ylittänyt liikevaihdon tilastorajan. Metsätalouden toimialalta (TOL O2) tilastoyksiköksi valikoituvat toimipaikat, joiden tuotot metsätaloudesta ylittävät tilastorajan. Toimipaikkatilasto ei kata seuraavia toimialoja: tupakkatuotteiden valmistus (TOL 12), julkinen hallinto ja maanpuolustus (TOL O), kotitalouksien toiminta työnantajina (TOL T) ja kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta (TOL U). Seuraavien toimialojen osalta esitetään vain toimipaikkojen lukumäärä ja henkilöstömäärä: kasvinviljely ja kotieläin- ja riistatalous (TOL 01) ja rahoitus- ja vakuutustoiminta (TOL K) (Tilastokeskus 2018a). Salassapitovelvollisuuksien vuoksi kunnassa on oltava toimialalla tietty määrä yritys-toimipaikkoja, jotta Tilastokeskus julkaisee toimialakohtaisia liikevaihto- ja henkilöstömäärätietoja. Vähimmäismäärä tarkasteltavalla toimialalla on kolme toimipaikkaa (Kokkonen 2017).

Työllisyysvaikutusten (htv.) aikaansaamien palkkatulovaikutusten laskemisessa hyödynnetään Tilastokeskuksen palkkarakennetilastoja. Niistä johdetaan toimialoittaiset kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansiot (mediaani) kuukaudessa. Palkkarakennetilasto kuvaa palkansaajien kokonaisansioita ja niiden muodostumista tilastointivuoden viimeisellä kolmanneksella. Tilaston tiedot perustuvat pääosin työnantajasektorikohtaisten palkkatilastojen tilastoaineistoihin. Tilaston tietosisältöä täydennetään Tilastokeskuksen rekisteritiedoilla. Palkkarakennetilasto kuvaa siis palkansaajien kokonaisansioita. Kokonaisansio kuvaa säännölliseltä työajalta sekä muulta työajalta, kuten yli- ja lisätyöajalta, maksettua palkkaa. Kokonaisansio sisältää säännöllisen työajan ansion lisäksi yli- ja lisätyöpalkat, päivystys- ja varallaolokorvaukset sekä muut ei-säännöllisesti maksetut lisät. Kokonaisansio ei sisällä kertaluonteisia palkkaeriä, kuten lomarahaa ja tulospalkkioita (Tilastokeskus 2018b).

On korostettava, että Tilastokeskuksen palkkarakennetietokannasta ei ole käytettävissä toimialoittaisia palkkatietoja maakunta-, seutukunta- tai kuntatasolta vaan kuukausiansiot ovat valtakunnallisia. Näin ollen analyysissa jää huomioitta alueelliset kuukausiansioerot. Sen sijaan maakuntatasolta on saatavissa kokoaikaisten palkansaajien keskimääräinen kuukausiansiotieto (mediaani): vuonna 2017 se oli esimerkiksi Uudellamaalla 3 315 euroa kuukaudessa ja Pohjois-Pohjanmaalla 2 908 euroa. Kyseisenä vuonna valtakunnantason mediaani oli 3 018 euroa kuukaudessa (Tilastokeskus 2019a). On huomattava, että poikkeuksellisen suuripalkkaiset nostavat keskiarvoa. Tästä syystä palkkarakennetilastoissa on toisinaan suositeltu mediaanin käyttöä keskilukuna. Suomen tilanteessa mediaani kuvaakin keskiarvoa paremmin keskimääräisen palkansaajan ansioita (Idman 2014). Käytännössä mediaani tarkoittaa sitä, että puolet palkansaajista ansaitsee enemmän kuin mediaaniluku ja puolet vähemmän.

Työllisyysvaikutusten aikaansaamien palkkaverotulovaikutusten (kunnallisverotulot) määrittämisessä tukeudutaan Kuntaliiton efektiivinen veroaste -tilastoon. Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) ei vastaa todellista veroastetta kunnissa. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin. Kunnallisverotuksessa tehdään vähennyksiä veronalaisista ansiotuloista. Tulosta tehtäviä vähennyksiä ovat muun muassa matkakustannukset, tulonhankkimiskulut, ansiotulovähennys ja perusvähennys. Tulosta tehtävät vähennykset vähentämällä saadaan verotettava tulo, josta veron määrä lasketaan kunnallisveroprosentin mukaisesti. Tämän jälkeen tehdään vähennykset verosta ja näin saadaan maksuunpantavan kunnallisveron määrä. Verosta tehtäviä vähennyksiä ovat muun muassa työtulovähennys, kotitalousvähennys sekä asuntolainan koron alijäämähyvitys (Kuntaliitto 2018).

Muut mittarit ja tunnusluvut pohjautuvat tarkasteltavista toimialoista saatavilla oleviin kuntakohtaisiin tilastoihin ja seurantatutkimuksiin, joista tarkemmin luvussa 3.3. Muiden mittareiden ja tunnuslukujen määrittämisessä hyödynnettiin myös kyseisten toimialojen asiantuntijoita, joilta pyydettiin näkemyksiä toimialojen relevanteista mittareista ja tunnusluvuista. Selvityksessä lähestyttiin puhelimitse ja/tai sähköpostitse seuraavia asiantuntijoita:

- porotalousneuvoja Anna-Leena Jänkälä, Paliskuntain yhdistys
- yliaktuaari Juhapekka Kyllönen, Tilastokeskus
- erikoistutkija Arto Latukka, Luonnonvarakeskus
- yliaktuaari Pentti Moilanen, Luonnonvarakeskus
- yliaktuaari Sampo Pehkonen, Tilastokeskus
- erikoistutkija Antti Ihalainen, Luonnonvarakeskus
- tutkija Esa Uotila, Luonnonvarakeskus
- erityisasiantuntija Erja Mikkola, Luonnonvarakeskuksen tilastotutkimuspalvelut
- metsätietoasiantuntija Juha Väisänen, Metsäkeskus
- rahoituksen ja tarkastuksen palvelupäällikkö Aki Hostikka, Metsäkeskus
- ympäristöasiantuntija Jouni Näpänkangas, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- paikkatietoasiantuntija Pirjo Korhonen, Metsähallitus Metsätalous Oy
- aluejohtaja Arto Tolonen, Metsähallitus Metsätalous Oy
- talousjohtaja Kari Mieltunen, Pölkky Oy
- yritysasiantuntija Eija Tabell-Jokelainen, Kainuun ELY-keskus
- viestintäpäällikkö Elina Holamo, Päivittäistavarakauppa ry
- toimitusjohtaja Henrik Karvonen, Koillismaan Osuuskauppa
- varatoimitusjohtaja Esa Pellikainen, Oulun kauppakamari

2.3 Tutkimusmenetelmät

Toimialoittaisen palkkatulon ja palkkaverotulon laskemisessa sovelletaan samoja metodologisia ratkaisuja kuin Kuusamon matkailuelinkeinon tapauksessa (ks. Kauppila 2016a, 2016b, 2017a, 2017b, 2018a, 2019).

Mainittua metodologiaa on käytetty Suomen liikunta-alan työpaikkojen ja talousvaikutusten sekä niiden kehitystä tarkastelevassa tutkimusasetelmassa (ks. Kauppila 2016c). Myös Työ- ja elinkeinoministeriön tilaama Koulujen kesälomien siirron vaikutukset matkailuelinkeinolle -selvityksessä (WSP Finland Oy 2018) on hyödynnetty kyseistä metodologiaa.

Palkkatulo saadaan Tilastokeskuksen (2019a) palkkarakennetilastojen avulla. TOL (2008) -toimialaluokituksen tukeutuen toimialoittaiset keskimääräiset kuukausiansiot lasketaan kokoaikaisten palkansaajien kuukausittaisen kokonaisansion (mediaani) mukaan (ks. Tilastokeskus 2019a). Toimialan kuukausiansio muodostuu kunnittain seuraavasti:

- TOL 10 Elintarvikkeiden valmistus	3 027 euroa kuukaudessa
- TOL 16 Puuteollisuus	2 779 euroa kuukaudessa
- TOL 31 Huonekalujen valmistus	2 587 euroa kuukaudessa
- TOL 47 Vähittäiskauppa	2 403 euroa kuukaudessa

Toimialoittaiset kokonaiskuukausiansiot kerrotaan 12,5:llä, jotta saadaan toimialan yhden henkilötyövuoden kokonaisvuosiansio lomarahoineen. Edelleen kokonaisvuosiansiot kerrotaan toimialoittaisilla henkilötyövuosilla, ja lopputulemana muodostuu toimialoittainen palkkatulo. Laskemalla yhteen toimialoittainen palkkatulo saadaan kokonaispalkkatulo. On korostettava, että kokonaispalkkatulo ei sisällä kerrannaisvaikutuksia (välillinen, johdettu).

Välitön palkkaverotulo pohjautuu Kuntaliiton (2019) efektiivinen veroaste -tilastoihin. Toimialoittainen palkkaverotulovaikutus saadaan kertomalla palkkatulo kunnan efektiivisellä veroasteella. Kun toimialoittainen palkkaverotulo lasketaan yhteen, lopputulemana muodostuu kokonaispalkkaverotulo. On painotettava, että kokonaispalkkaverotulo ei sisällä kerrannaisvaikutuksia (välillinen, johdettu).

3 TOIMIALAT, MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

3.1 Selvitykseen sisällytettävät toimialaryhmät ja toimialat

Koillismaan 2014+ elinvoimaohjelmassa on esitelty aluekehityksen painopistetoimialat. Ne ovat matkailu, metsäklusteri, luonnontuoteala ja alkutuotanto sekä teollisuus (Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy 2014). Lukuun ottamatta matkailua kyseisiä toimialoja ei ole kuitenkaan määritelty täsmällisesti Tilastokeskuksen TOL (2008) -toimialaluokituksen koodeilla.

Valtakunnallisella tasolla toimialojen määrittelyä on tehty Työ- ja elinkeinoministeriön vuosittain julkaisemissa toimialaraporteissa. Ne ovat analyttinen ja vuosittain päivitettävä julkaisusarja eri toimialojen liiketoiminnan tilanteista ja tulevaisuuden näkymistä Suomessa. Raportit ovat kunkin toimialan toimialapäällikön kokoamia. Toimialaraportteja on julkaistu vuodesta 1993 lähtien (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018). Tämän selvitystyön viitekehukseen sopivimpia toimialaraportteja ovat luonnontuotealan (Ristioja 2017), elintarviketeollisuuden (Hyrylä 2016), puuteollisuuden (Sipiläinen 2018) ja matkailun (Jänkälä 2019) toimialaraportit. Raporteissa on määritelty edellä mainitut toimialat tukeutuen Tilastokeskuksen TOL (2008) -toimialaluokituksen koodeihin.

Käsillä olevan selvityksen näkökulmasta valtakunnallisissa toimialaraporteissa käytettyjen toimialaluokittelujen ei kuitenkaan katsottu soveltuvan parhaalla mahdollisella tavalla Koillismaan tilanteeseen. Valtakunnallisten toimialaraporttien toimialajäsennyksissä arvioitiin olevan liiallista päällekkäisyyttä eri toimialojen välillä. Koko Suomen mittapuulla tehtyjen toimialaluokittelujen soveltaminen paikallisella tasolla asettaa niin ikään haasteita tarvittavien tilastotietojen saatavuudelle, mikä hankaloittaisi toimialojen tunnuslukujen päivitystä. Näistä syistä selvityksessä päädyttiin käyttämään osittain toimialaraporteista poikkeavia, nimenomaan Kuusamon ja Taivalkosken olosuhteisiin räätälöityjä toimialarajauksia.

Selvitykseen mukaan otettavien toimialojen rajaus tehtiin Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy:n edustajien kanssa 10.1.2019 pidetyssä selvitystyön aloituskokouksessa. Kokouksessa keskusteltiin erityisesti Koillismaan 2014+ elinvoimaohjelmassa mainitun luonnontuotealan itsenäiseen tarkasteluun liittyvistä haasteista. Luonnontuotealaa ei ole mahdollista poimia suoraan TOL-luokituksen mukaisesti Tilastokeskuksen kunnittaisesta toimipaikkatilastosta, sillä luonnontuotealan yrityksiä toimii useilla eri toimialoilla, kuten alkutuotannossa, elintarviketeollisuudessa, hyvinvointi- ja kosmetiikka-alalla sekä matkailussa. Mikäli luonnontuotealan tunnuslukuja olisi haluttu mukaan, se olisi edellyttänyt yrityskohtaista tiedonkeruuta, mikä hankaloittaa selvityksen toistettavuutta eli seurantaa. Lisäksi ongelmaksi muodostuisi tietojen ”päällekkäisyys” –

liikevaihto- ja henkilöstöluvut näkyisivät päällekkäisyyksien osalta kahteen kertaan luonnontuotealalla ja esimerkiksi elintarvikkeiden valmistuksessa. Näistä syistä luonnontuotealaa ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi tarkastella selvityksessä omana kokonaisuutena.

Teollisuuden toimialoista puuteollisuuden ja elintarvikkeiden valmistuksen osuus Kuusamon kaikkien teollisuustoimialojen liikevaihdosta oli vuonna 2017 noin 94 prosenttia (puuteollisuus 82 %, elintarvikkeiden valmistus 12 %). Teollisuuden toimialojen henkilöstöstä puuteollisuuden ja elintarvikkeiden valmistuksen osuus oli yhteensä 79 prosenttia (Tilastokeskus 2019b). Toisin sanoen, muiden teollisuustoimialojen kuin puuteollisuuden ja elintarvikkeiden valmistuksen merkitys on suhteellisesti pienehkö. Muiden teollisuuden toimialojen seurannalle asettaa rajoituksia myös tilastojen saatavuus, sillä Tilastokeskus julkaisee tiedot vain sellaisilta toimialoilta, joilla on kunnan alueella vähintään kolme toimipaikkaa. Keskustelussa päädyttiinkin siihen, että toimialaselvitykseen on perusteltua sisällyttää teollisuustoimialoista pelkästään puuteollisuus sekä elintarvikkeiden valmistus.

Kokouksen lopputulemana selvitys päätettiin kohdentaa seuraaviin toimialaryhmiin ja toimialoihin:

1) Alkutuotanto ja elintarvikesektori

TOL 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous

TOL 03 Kalastus ja vesiviljely

TOL 10 Elintarvikkeiden valmistus

2) Metsäsektori

TOL 02 Metsätalous ja puunkorjuu

TOL 16 Puuteollisuus

TOL 31 Huonekalujen valmistus

3) Matkailu

Kuusamon matkailun taloudellisten tunnuslukujen määrittämisessä hyödynnettiin Pekka Kauppilan (2019) julkaisemaa tutkimusta *Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamalli: Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi ja Vaala*. Kyseisessä tutkimuksessa matkailutoimialat on ryhmitelty pääluokkiin korjaamo- ja huoltamotoiminta, vähittäiskauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta, liikenne sekä virkistys- ja muut palvelut. Matkailutoimialojen tarkempi kuvaus Tilastokeskuksen TOL (2008) jaotuksella on esitetty Kauppilan tutkimuksen liitteessä I.

4) Vähittäiskauppa

TOL 47 Vähittäiskauppa

Toimialojen yksityiskohtaiset sisältökuvaukset (eli mitä toimintoja kuhunkin toimialaan kuuluu ja mitä ei) löytyvät netistä Tilastokeskuksen Toimialaluokitus 2008 -sivustolta (Tilastokeskus 2019c).

3.2 Taloudelliset mittarit ja niihin liittyviä huomioita

Edellä määriteltyjen toimialaryhmien ja toimialojen taloudellisiksi mittareiksi valittiin seuraavat:

- toimialan liikevaihto (euroa) vuodessa
- toimialan työllisyys (htv.) vuodessa
- toimialan palkkatulo (euroa) vuodessa
- toimialan palkkaverotulo (euroa) vuodessa

Toimialojen liikevaihdon ja työllisyyden (htv.) perustana on alueellisen yritystoimintatilaston kunnittainen toimipaikkatilasto. Tilastopalvelun käyttö edellyttää käyttäjätunnuksen ja salasanan tilaamista Tilastokeskuksesta. Palvelun käyttöoikeuden vuosihinta määräytyy kuntien osalta kunnan asukasluvun perusteella, yrityksille ja muille yhteisöille hinnat ovat samat riippumatta organisaation koosta (Tilastokeskus 2019b).

Kunnittaisen toimipaikkatilaston soveltamisen eräänä haasteena on se, että toimialalta TOL 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous tilastossa esitetään toimipaikkojen lukumäärä ja henkilöstömäärä, mutta ei liikevaihtoa (Tilastokeskus 2018a). Tässä toimialaselityksessä kasvinviljelyn ja kotieläintalouden liikevaihtotieto on korvattu Tilastokeskuksen maa- ja metsätaloustaloustilastosta lasketulla maatilayritysten tulojen yhteismäärällä, jossa on mukana maataloustuotteiden myyntitulojen lisäksi erilaiset maataloustuet (Tilastokeskus 2019d). Periaatteiltaan vastaavaa liikevaihdon laskentatapaa (Liikevaihto = Myyntituotot + Tuet) on sovellettu Luonnonvarakeskuksen maa- ja puutarhatalouden tuloslaskelmissa (Luonnonvarakeskus 2019a). Luonnonvarakeskuksen tuloslaskelmat kuvataan valtakunnan tasolla ja tukialueittain, joten tässä selvityksessä tarvittavia kuntakohtaisia tietoja Luonnonvarakeskuksen tuloslaskelmissa ei ole esitetty. Edellisen kaltainen maatalouden liikevaihtotietojen määrittystapa on lukujen vuotuista päivittämistä silmällä pitäen hieinan työläs. Toisaalta liikevaihtolukujen esittäminen tarkasteltavasta toimialaryhmästä ei ole mielekäs, jos kasvinviljelyn ja kotieläintalouden liikevaihto ei ole mukana.

Tilastokeskuksen maa- ja metsätaloustaloustilaston lukujen osalta on vielä syytä huomata, että tilastoon sisältyvät pelkästään maatalouden tuloverolain (MVL) alaiset maatilayritykset. Maataloutta harjoitetaan enenevässä määrin myös elinkeinoverolain (EVL) piiriin kuuluvissa yrityksissä, jotka jäävät ainakin toistaiseksi tämän tilaston ulottumattomiin (Tilastokeskus 2019d).

Selvitystä tehtäessä eräs asiantuntija muistutti puutavarakuljetusten olevan osa metsäsektoria. Kunnittaisen toimipaikkatilaston mukaan vuonna 2017 toimialalla 49410 Tieliikenteen tavarankuljetus oli Kuusamossa 42 toimipaikkaa, joissa oli henkilöstöä yhteensä 229 ja liikevaihtoa 33,3 miljoonaa euroa (Tilastokeskus 2019b). Tilastosta ei kuitenkaan pysty yksilöimään, kuinka suuri osuus liikevaihdosta syntyi puutavarakuljetuksista. Puutavarakuljetusten aluetaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi selvityksen yhteydessä haastateltiin puhe- limitse kuutta kuusamolaista kuljetusyrittäjää. Heitä pyydettiin arvioimaan, kuinka suuri osuus Kuusamon tieliikenteen tavarankuljetuksen 33,3 miljoonan euron liikevaihdosta oli peräisin puutavarakuljetuksista (sis. raakapuu, hake, kappaletavarat). Kaikki kuusi haastateltua koki arvioinnin haastavaksi. Kaksi haastateltua ei halunnut esittää mitään arviota ja arvionsa kertoneidenkin vastaukset vaihtelivat suhteellisen paljon (40–50 %, 50 %, 60–70 % ja 70 %). Näin ollen puutavarakuljetusten synnyttämästä liikevaihdosta ja henkilöstövaikutuksista ei tämän toimialaselvityksen puitteissa pystytty esittämään perusteltua arviota. Taivalkosken osalta toimialaan 49410 Tieliikenteen tavarankuljetus luokiteltujen toimipaikkojen lukumäärä oli 13 vuonna 2017, mutta toimipaikkojen määrästä huolimatta kunnittaisessa toimipaikkatilastossa ei ole julkaistu tieliikenteen tavarankuljetuksen henkilöstömäärää ja liikevaihtoa kyseisenä vuonna (Tilastokeskus 2019b).

Kuusamon matkailun ja vähittäiskaupan liikevaihto- ja henkilöstötietoja vertailtaessa on huomattava, että matkailun tunnusluvut sisältävät myös matkailukysynnän synnyttämät tulo- ja työllisyysvaikutukset vähittäiskaupan alalle. Tältä osin matkailun ja vähittäiskaupan liikevaihto- ja henkilöstöluvut ovat päällekkäisiä.

Taivalkoskelta ei kaikilta osin ollut saatavissa vastaavia liikevaihto- ja henkilöstötietoja kuin Kuusamosta. Tämä koskee erityisesti matkailun tunnuslukuja. Matkailutaloutta kuvaavia kuntatason tunnuslukuja, kuten liikevaihtoa ja henkilöstömäärää, ei ole mahdollista poimia suoraan Tilastokeskuksen kunnittaisesta toimipaikkatilastosta tai mistään muustakaan tilastolähteestä. Kunnittaisen matkailutalouden arviointi edellyttää aina erillistutkimusten tekemistä, joita Kuusamon osalta Pekka Kauppila on julkaissut useita (esim. Kauppila 2019). Taivalkosken matkailusta vastaavan kaltaisia tutkimuksia ei ole tehty, joten Taivalkosken matkailutaloutta kuvaavat tunnusluvut jäävät käsillä olevassa toimialaselvityksessä kokonaan huomiotta.

Alkutuotantoon ja elintarvikesektoriin liittyen Taivalkoskella toimialalla TOL 10 Elintarvikkeiden valmistus tilastoinnin piirissä oli vuonna 2017 vain yksi toimipaikka. Toimialalla TOL 03 Kalastus ja vesiviljely toimipaikkoja oli yhdeksän. Tietosuojasyistä tässä selvityksessä ei esitetä erikseen kyseisten toimialojen liikevaihdon ja henkilöstön määriä, vaan tiedot sisällytetään pelkästään Taivalkosken alkutuotannon ja elintarvikesektorin liikevaihdon ja henkilöstön yhteismääriin.

Taloudellisena mittarina käytettävää palkkatuloa ja palkkaverotuloa ei myöskään ollut mahdollista arvioida kattavasti kaikilta tarkasteltavilta toimialoilta. Tilastokeskuksen palkkarakennetilaston laatuselosteessa todetaan, että ”Palkkarakennetilaston ulkopuolelle jää yksityisellä sektorilla yritysten ylin johto sekä yrityksen

päätoimialan mukaan maa-, metsä- ja kalatalouden, työnantajakotitalouksien ja kansainvälisten järjestöjen toimialat” (Tilastokeskus 2018b). Tästä syystä palkkatuloja ja palkkaverotuloja ei ollut mahdollista laskea toimialoilta TOL 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, TOL 03 Kalastus ja vesiviljely sekä TOL 02 Metsätalous ja puunkorjuu.

3.3 Muut mittarit ja niihin liittyviä huomioita toimialaryhmittäin

Muiksi mittareiksi pyrittiin valitsemaan toimialaryhmien nykytilanteen ja kehityksen kannalta mahdollisimman kuvaavia ja relevantteja tunnuslukuja, jotka lisäksi olisivat mahdollisimman helposti saatavissa lukujen tulevaa päivitystä silmällä pitäen. Näiden kriteerien pohjalta eri toimialaryhmien muiksi mittareiksi valikoituivat seuraavat tekstissä alleviivatut indikaattorit:

Alkutuotanto ja elintarvikesektori

Luonnonvarakeskuksen (2019b) nettisivuilla on monipuolista kunnittaista tilastotietoa maatalouden rakenteesta ja tuotannosta. Näistä toimialaselvitykseen valikoituja mittareita ovat maatalous- ja puutarhayritysten määrä, naudanlihantuotanto (kg), lypsylehmien määrä, maidontuotanto (milj. l.) sekä villjelyala (ha). Edellisten lisäksi toimialaryhmän muina mittareina käytetään Paliskuntain yhdistyksestä saatuja tilastoja, jotka kertovat poronomistajien määrän, eloporojen määrän ja teurasporojen määrän poronhoitovuonna. Paliskuntain yhdistyksen kunnittaisia porotilastoja ei ole julkaistu netissä.

Metsäsektori

Metsäsektorin muut mittarit mittaavat metsän, puun ja hakkuuaikomusten määriä. Metsätaloukseen pinta-ala ja sen jakautuminen yksityisten metsänomistajien ja muiden metsänomistajien kesken on peräisin Metsäkeskuksen yksityismetsien metsävaratieto -nettisivustolta (Metsäkeskus 2019a). Metsäkeskuksen sovelletun määritelmän mukaan yksityismetsillä tarkoitetaan niin sanottuja varsinaisia yksityismetsiä eli yksityisten henkilöiden, kuolinpesien, yhtymien ja yhteismetsien omistamia metsiä. Kuntien, seurakuntien ja yhtiöiden metsät eivät sisälly yksityismetsiin (Metsäkeskus 2018). Metsähallituksen metsätaloukseen käytössä olevien metsien pinta-ala saatiin Metsähallitus Metsätalous Oy:stä, kyseisiä tietoja ei ole julkaistu kuntatasoisina netissä.

Puuston kokonaistilavuus puuntuotannon metsämaalla perustuu Luonnonvarakeskuksen valtakunnan metsien inventointiin. Valtakunnan metsien inventointi (VMI) tuottaa maastotietojen ja muun taustamateriaalin perusteella tarkat tiedot suurille alueille, kuten maakunnille. Kun VMI:n tuottamaan maastotietoon yhdiste-

tään satelliittikuvien kautta saatava tieto, voidaan metsävaratietoja tuottaa yksityiskohtaisina metsävarakarttoina ja kuntakohtaisina taulukkotietoina, jotka lasketaan kahden vuoden välein. Tällaisen monilähteen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) viimeisimmät tulokset valmistuivat vuonna 2018 ja kuvaavat vuoden 2015 tilannetta. Inventointien kuntatilastot ovat ladattavissa Luonnonvarakeskuksen nettisivuilta. Vertaamalla MVMI 2015 ja MVMI 2005 -aineistoja on saatu mittari, joka kuvaa puuston kokonaistilavuuden muutosta puuntuotannon metsämaalla vuodesta 2005 vuoteen 2015 (Luonnonvarakeskus 2019c).

Metsäkeskus julkaisee nettisivustollaan taulukkoja metsänomistajien hakkuuaikeiden arvioituista puutavarakertymistä samoin kuin arvioituista kantorahatuloista (Metsäkeskus 2019b). Tiedot perustuvat metsänkäyttöilmoituksiin, jotka on tehtävä kaikista hakkuista Metsäkeskukselle vähintään 10 päivää ennen hakkuuta. Metsäkeskukselle toimitetuissa metsänkäyttöilmoituksissa ilmoitetaan hakkuun sijainti, pinta-ala ja hakkuutapa. Metsäkeskuksen tekemä puutavarakertymän arvio perustuu metsänkäyttöilmoituksen alueella olevaan Metsäkeskuksen ylläpitämään metsävaratietoon. Kantoraha-arvio perustuu puutavarakertymiin (m³/ha) ja Luonnonvarakeskuksen tilastopalvelussa julkaistaviin puunhintatilastoihin. HakkuuaiKOMUSTILASTOON lasketaan puutavarakertymä- ja kantoraha-arviot niin yksityismetsien kuin muiden omistajaryhmien osalta (Metsäkeskus 2018).

Metsänkäyttöilmoitukset kuvaavat metsänomistajan puunmyyntiaikomusta. Hakkuut eivät kuitenkaan aina toteudu metsänkäyttöilmoitusten mukaisesti johtuen esimerkiksi suhdannetilanteesta. Toteutumisen asteesta ei ole tarkempaa seurantatietoa. Kokemusperäisen arvion mukaan käyttöilmoituksista jää 5–10 prosenttia toteutumatta (Metsäkeskus 2018). Metsäkeskuksen hakkuuaiKOMUSTILASTON suhteen on myös huomattava, että tilasto ei huomioi metsänomistajan kotikuntaa. Mukana ovat toisin sanoen myös ulkopaikkakuntalaisten Kuusamon/Taivalkosken alueella omistamiin metsiin kohdistuvat hakkuuaiKOMUKSET.

Metsäsektoriin liittyväksi mittariksi valittiin myös suojeluvarausten osuus kuntien maapinta-alasta. Kyseiset osuudet saatiin sähköpostitse Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Luonto- ja alueidenkäyttöyksiköstä. Suojeluvarauksilla tarkoitetaan tässä sitä, että mukana ovat myös valtiolle suojelutarkoituksiin hankitut alueet, joita ei vielä oltu perustettu virallisesti valtionmaan suojelualueiksi. Esimerkiksi Metso-ohjelmassa viive kaupan teosta viralliseen suojelualueen perustamiseen voi olla useita vuosia (Näpänkangas 2019).

Matkailu

Kuusamon matkailua kuvaavina muina mittareina käytetään rekisteröityjä yöpymisiä, Kuusamon lentoaseman matkustajamäärää sekä kesämökkien lukumäärää. Tilastokeskuksen rekisteröimien kotimaisten ja ulkomaisten yöpymisten määrät ovat Kuusamon ja muiden merkittävimpien matkailukuntien osalta poimittavissa Visit Finlandin nettisivulla olevasta Rudolf-palvelusta (Visit Finland 2019). Taivalkoskelta ei majoitustilastoja

ole saatavissa internetin avoimista tietolähteistä. Tilastokeskuksen majoitustilastoinnin piirissä ovat majoitusliikkeet, joissa on vähintään 20 vuodepaikkaa tai sähköpistokkeella varustettua matkailuvaunupaikkaa sekä retkeilymajat (Tilastokeskus 2013). Kokokriteerin johdosta majoitustilastoinnin ulkopuolelle jää merkittävä määrä pienempiä majoituspaikkoja. Tarkkaa tietoa kokokriteerin takia tilastoinnin ulkopuolelle jäävien yöpymisten määrästä ei ole olemassa.

Kuusamon lentoaseman kotimaan liikenteen ja kansainvälisen liikenteen matkustajamäärät on kirjattu Finavian lentoliikenteen tilastoon (Finavia 2019a). Lentoliikennetilastossa kotimaanmatkustajalla tarkoitetaan matkustajaa, joka lähtee suomalaiselta lentokentältä ja laskeutuu suomalaiselle kentälle. Kansainvälisellä matkustajalla tarkoitetaan vastaavasti matkustajaa, jonka lentomatkan lähtö- tai laskeutumispaikka on ulkomailla (Finavia 2019b). Tilastossa kotimaanmatkustajat eivät siten välttämättä ole suomalaisia, eivätkä kansainväliset matkustajat ulkomaalaisia. Kuusamon ja Helsingin välisellä reittilennolla matkustavat ulkomaalaiset tilastoituvat kotimaanmatkustajiksi ja Kuusamosta suoralla tilauslennolla esimerkiksi Kyprokselle matkustavat suomalaiset kansainvälisiksi matkustajiksi. Toinen huomionarvoinen seikka lentoliikennetilastossa on se, että tilaston luvut kuvaavat lentoasemalle saapuneiden ja lentoasemalta lähteneiden yhteismäärää.

Kesämökkien lukumäärä on saatu Tilastokeskuksen Rakennukset ja kesämökit -tilastosta. Kyseinen tilasto kuvaa olemassa olevaa rakennus- ja kesämökkikantaa vuoden viimeisenä päivänä. Kesämökillä tarkoitetaan kiinteästi sijaintipaikalleen rakennettua vapaa-ajan asuinrakennusta tai asuinrakennusta, jota käytetään loma- tai vapaa-ajanasuntona. Liiketoimintaa palvelevia lomamökkejä ja lomakyläiden rakennuksia ei tilastossa lueta vapaa-ajan asuinrakennuksiksi (Tilastokeskus 2019e). Tiedot kesämökin omistavien asuinkunnista tilattiin erikseen Tilastokeskuksesta. On korostettava, että kesämökkitilasto kattaa sekä paikallisten (kuusamolaisten/taivalkoskelaisten) että ulkopaikkakuntalaisten omistamat mökit.

Vähittäiskauppa

Vähittäiskaupan alalta löydettiin muita toimialaryhmiä vähemmän kuntakohtaisesti saatavilla olevia mittareita. Vähittäiskauppaa kuvaavina mittareina käytetään lähinnä Ympäristöhallinnon Kaupan tietopankin Tilastot -sivulle koottuja tietoja kaupan sijaintirakennusten kerrosaloista. Tiedot kaupan sijaintirakennusten kerrosaloista on tuotettu yhdistämällä yritysrekisterin toimipaikkatiedot Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmän rakennustietoihin. Kerrosala on laskettu mukaan tilastoon vain sellaisista rakennuksista, joissa kaupan on tulkittu olevan pääasiallinen tai hyvin laajamittainen käyttömuoto. Keskustojen ulkopuolisilla kaupan alueilla koko rakennus on usein kaupan käytössä, jolloin sijaintirakennuksen kerrosala kuvaa hyvin kaupan pinta-alaa. Jos taas rakennuksessa on muita toimintoja kuin kauppaa, kerrosala voi poiketa hyvin paljon

kaupan toimitilojen alasta. Näin ollen tilaston tiedot ovat tarkkuudeltaan suuntaa antavia ja kuvaavat eri ilmiöiden suuruusluokkaa (Ympäristöhallinto 2019). Vähittäiskauppaa kuvaavia mittareita tiedusteltiin myös Päivittäistavarakauppa ry:stä, mutta heidän kauttaan kunnittaisia tilastoja ei ole saatavissa.

3.4 Tunnusluvut

Taloudellisten ja muiden mittarien ilmaiset tunnusluvut on esitetty toimialaryhmittäin taulukoissa 1–4. Taulukoissa Taivalkosken sarakkeissa olevat merkinnät '-' tarkoittavat, että kyseisiä tunnuslukuja ei ollut käytettävissä. Tunnuslukujen lähdeviitteet on mainittu edellä olevissa luvuissa 3.2 ja 3.3.

Taulukko 1. Kuusamon ja Taivalkosken alkutuotantoa ja elintarvikesektoria kuvaavat tunnusluvut.

	Kuusamo	Taivalkoski
Taloudelliset tunnusluvut:		
TOL 01 Kasvinviljelyn ja kotieläintalouden liikevaihto 2017	13,7 milj. €	3,8 milj. €
TOL 03 Kalastuksen ja vesiviljelyn liikevaihto 2017	2,1 milj. €	-
TOL 10 Elintarvikkeiden valmistuksen liikevaihto 2017	28,5 milj. €	-
Alkutuotannon ja elintarvikesektorin liikevaihto yhteensä 2017	44 milj. €	7,5 milj. €
Osuus kunnan kaikkien yritystoimipaikkojen liikevaihdosta 2017	6 %	9 %
TOL 01 Kasvinviljelyn ja kotieläintalouden henkilöstö 2017	107 htv	50 htv
TOL 03 Kalastuksen ja vesiviljelyn henkilöstö 2017	14 htv	-
TOL 10 Elintarvikkeiden valmistuksen henkilöstö 2017	101 htv	-
Alkutuotannon ja elintarvikesektorin henkilöstö yhteensä 2017	222 htv	70 htv
Osuus kunnan kaikkien yritystoimipaikkojen henkilöstöstä 2017	6 %	11 %
TOL 10 Elintarvikkeiden valmistuksen palkkatulo 2017	3,8 milj. €	-
TOL 10 Elintarvikkeiden valmistuksen palkkaverotulo 2017	0,5 milj. €	-
Muut tunnusluvut:		
Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä 2018	165	63
Naudanlihantuotanto 2018	562 746 kg	92 670 kg
Lypsylehmien lukumäärä 2018	1 303	620
Maidontuotanto 2018	11,5 milj. l	5,7 milj. l
Viljelyala 2018	5 269 ha	1 442 ha
Poronmistajia 2016-2017	166	89
Eloporoja 2016-2017	7 341	2 940
Teurasporoja 2016-2017	2 499	941

Taulukko 2. Kuusamon ja Taivalkosken metsäsektoria kuvaavat tunnusluvut.

	Kuusamo	Taivalkoski
Taloudelliset tunnusluvut:		
TOL 02 Metsätalouden ja puunkorjuun liikevaihto 2017	21,4 milj. €	5,2 milj. €
TOL 16 Puuteollisuuden liikevaihto 2017	182 milj. €	6,9 milj. €
TOL 31 Huonekalujen valmistuksen liikevaihto 2017	3,4 milj. €	-
Metsäsektorin liikevaihto yhteensä 2017	207 milj. €	12,1 milj. €
Osuus kunnan kaikkien yritystoimipaikkojen liikevaihdosta 2017	27 %	15 %
TOL 02 Metsätalouden ja puunkorjuun henkilöstö 2017	116 htv	18 htv
TOL 16 Puuteollisuuden henkilöstö 2017	232 htv	51 htv
TOL 31 Huonekalujen valmistuksen henkilöstö 2017	21 htv	-
Metsäsektorin henkilöstö yhteensä 2017	369 htv	69 htv
Osuus kunnan kaikkien yritystoimipaikkojen henkilöstöstä 2017	10 %	10 %
TOL 16 Puuteollisuuden palkkatulo 2017	8 milj. €	1,8 milj. €
TOL 16 Puuteollisuuden palkkaverotulo 2017	1,1 milj. €	230 000 €
Muut tunnusluvut:		
Metsätalousmaan pinta-ala 2018	453 849 ha	234 893 ha
Yksityismetsien osuus metsätalousmaan pinta-alasta 2018	84 %	32 %
Metsähallituksen metsätalouskäyt. olevien metsien pinta-ala 2017	11 322 ha	85 792 ha
Puuston kokonaistilavuus puuntuotannon metsämaalla 2015	27 milj. m ³	14 milj. m ³
Kokonaistilavuuden muutos puuntuotannon metsämaalla 2005-2015	+ 12 %	+ 14 %
Hakkuuainomusten arvioitu puutavarakeräys 2018	534 330 m ³	243 109 m ³
Hakkuuainomusten arvioitu kantorahatulo 2018	14,2 milj. €	6,1 milj. €
Suojeluvarausten osuus kunnan maapinta-alasta 2017	11 %	8 %

Taulukko 3. Kuusamon ja Taivalkosken matkailua kuvaavat tunnusluvut.

	Kuusamo	Taivalkoski
Taloudelliset tunnusluvut:		
Välitön matkailutulo yhteensä 2017	112,8 milj. €	-
josta korjaamoille/huoltamoille kohdistui	4,1 milj. €	-
josta vähittäiskaupalle kohdistui	33,2 milj. €	-
josta majoitus- ja ravitsemistoiminnalle kohdistui	33,3 milj. €	-
josta liikennepalveluille kohdistui	6,7 milj. €	-
josta virkistys- ja muille palveluille kohdistui	35,5 milj. €	-
Välittömän matkailutulon osuus kunnan kaikkien yritystoimipaikkojen liikevaihdosta 2017	15 %	-
Välitön matkailutyöllisyys yhteensä 2017	591 htv	-
josta korjaamoille/huoltamoille kohdistui	13 htv	-
josta vähittäiskaupalle kohdistui	114 htv	-
josta majoitus- ja ravitsemistoiminnalle kohdistui	233 htv	-
josta liikennepalveluille kohdistui	51 htv	-
josta virkistys- ja muille palveluille kohdistui	180 htv	-
Välittömän matkailutyöllisyyden osuus kunnan kaikkien yritystoimipaikkojen henkilöstöstä 2017	16 %	-
Matkailun välitön palkkatulo 2017	18,5 milj. €	-
Matkailun välitön palkkaverotulo 2017	2,5 milj. €	-
Matkailutulo kerrannaisvaikutuksineen 2017	142,1 milj. €	-
Matkailutyöllisyys kerrannaisvaikutuksineen 2017	716 htv	-
Matkailun kokonaispalkkatulo 2017	23 milj. €	-
Matkailun kokonaispalkkaverotulo 2017	3,1 milj. €	-
Muut tunnusluvut:		
Rekisteröityjen yöpymisten määrä 2018	597 118	-
Kotimaisten yöpymisten määrä 2018	442 745	-
Ulkomaisten yöpymisten määrä 2018	154 373	-
Kuusamon lentoaseman matkustajamäärä 2018	113 569	
Kuusamon lentoaseman kotimaan liikenteen matkustajamäärä 2018	79 515	
Kuusamon lentoaseman kv-liikenteen matkustajamäärä 2018	34 054	
Kesämökkien määrä 2018	6 902	1 237
Paikallisten omistamia kesämökkejä 2018	1 721	348
Ulkopaikkakuntalaisten omistamia kesämökkejä 2018	3 512	710
Kesämökkejä, joiden omistan asuinkunta tuntematon 2018	1 669	179

Taulukko 4. Kuusamon ja Taivalkosken vähittäiskauppaa kuvaavat tunnusluvut.

	Kuusamo	Taivalkoski
Taloudelliset tunnusluvut:		
TOL 47 Vähittäiskaupan liikevaihto 2017	136,9 milj. €	16 milj. €
Osuus kunnan kaikkien yritystoimipaikkojen liikevaihdosta 2017	18 %	19 %
TOL 47 Vähittäiskaupan henkilöstö 2017	433 htv	51 htv
Osuus kunnan kaikkien yritystoimipaikkojen henkilöstöstä 2017	12 %	8 %
TOL 47 Vähittäiskaupan liikevaihto asukasta kohden 2017	8 900 €	3 945 €
TOL 47 Vähittäiskaupan palkkatulo 2017	13 milj. €	1,5 milj. €
TOL 47 Vähittäiskaupan palkkaverotulo 2017	1,7 milj. €	199 000 €
Muut tunnusluvut:		
Vähittäiskaupan sijaintirakennusten kerrosala 2017	68 139 m ²	7 840 m ²
Kerrosalan muutos 2012-2017	+ 8 %	- 6 %

4 YHTEENVETO JA POHDINTA

4.1 Aluetalouden mittaamismalli ja seurantamalli

Tämän selvityksen tarkoituksena oli laatia Koillismaan – Kuusamon ja Taivalkosken – aluetalouden nykytilan mittaamismalli ja kehityksen seurantamalli toimialojen ja laajemmin aluekehityksen analysointiin, seurantaan sekä ennustamiseen ja arviointiin. Yksityiskohtaiset tavoitteet olivat seuraavat:

1. Määritellä TOL (2008) -toimialaluokituksen tukeutuen Kuusamon ja Taivalkosken painopistetoimialat.
2. Määritellä painopistetoimialojen mittarit.
3. Esittää valittujen painopistetoimialojen taloudelliset tunnusluvut ja muut tunnusluvut.
4. Luoda painopistealojen tunnuslukujen seurantajärjestelmä.

Koillismaan 2014+ elinvoimaohjelmassa on määritelty aluekehityksen painopistetoimialat, jotka ovat matkailu, metsäklusteri, luonnontuoteala ja alkutuotanto sekä teollisuus (Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy 2014). Jotta valittujen kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia voidaan analysoida, ennustaa ja arvioida sekä seurata, tarvitaan toimialojen täsmällinen määrittely, mittarit ja tunnusluvut. Mittareiden ja tunnuslukujen on oltava kvantitatiivisesti mitattavia sekä ajallisesti ja alueellisesti yhtenäisiä, mikä on perusedellytys selvittäessä toimialojen sisäisiä ja välisiä suhteita ja niiden muutoksia.

Tällä hetkellä Koillismaan painopistetoimialoista vain Kuusamon matkailuelinkeino on määritelty Tilastokeskuksen TOL (2008) -toimialaluokituksen koodeilla. Matkailusta on saatavilla aluetaloudellista (tulo, työllisyys, palkkatulo ja palkkaverotulo) nykytila- (Kauppila 2016a, 2018a), ennuste- ja arviointi- (Kauppila 2017a, 2018a) sekä seurantatietoa (Kauppila 2016b, 2017b, 2018a, 2019). Sen sijaan muista toimialoista talousvai-
kutustieto – absoluuttinen ja suhteellinen – puuttuu, samoin kuin toimialojen seuranta.

Aluetalouden mittaamismallissa toimialojen määrittämisessä käytiin läpi Työ- ja elinkeinoministeriön elintarviketeollisuuden (Hyrylä 2016), luonnontuotealan (Ristioja 2017), puuteollisuuden (Sipiläinen 2018) ja matkailun (Jänkälä 2019) toimialaraportteja. Raporteissa on rajattu toimialat Tilastokeskuksen TOL (2008) -toimialaluokituksen koodein. Esimerkiksi luonnontuoteala määritellään toimialaraportissa erittäin laajasti ja sillä oli peittoa niin elintarviketeollisuuden kuin matkailuelinkeinon (ks. Kauppila 2016a, 2016b, 2017a, 2017b, 2018a) kanssa. Toimialojen rajauksessa on huolehdittava siitä, että ne ovat toisensa poissulkevia, eli

toimialojen välillä ei saa olla peittoa. Koska valtakunnallisten toimialaraporttien toimialakohtaiset rajaukset eivät soveltuneet Kuusamon ja Taivalkosken tapauksiin, Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy:n kanssa käytyjen konsultaatioiden perusteella päädyttiin seuraaviin Tilastokeskuksen TOL (2008) -toimialaluokituksen toimialoihin ja koodeihin:

1) Alkutuotanto ja elintarvikesektori

TOL 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous

TOL 03 Kalastus ja vesiviljely

TOL 10 Elintarvikkeiden valmistus

2) Metsäsektori

TOL 02 Metsätalous ja puunkorjuu

TOL 16 Puuteollisuus

TOL 31 Huonekalujen valmistus

3) Matkailu

Kuusamon matkailun taloudellisten tunnuslukujen määrittämisessä hyödynnettiin Pekka Kauppilan (2019) julkaisemaa tutkimusta *Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamalli: Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi ja Vaala*. Kyseisessä tutkimuksessa matkailutoimialat on ryhmitelty pääluokkiin korjaamo- ja huoltamotoiminta, vähittäiskauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta, liikenne sekä virkistys- ja muut palvelut. Matkailutoimialojen tarkempi kuvaus Tilastokeskuksen TOL (2008) jaotuksella on esitetty Kauppilan tutkimuksen liitteessä I.

Taivalkoskelta ei ole tuotettu matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamallia, minkä vuoksi kunnasta ei voida määrittellä matkailuelinkeinon tunnuslukuja.

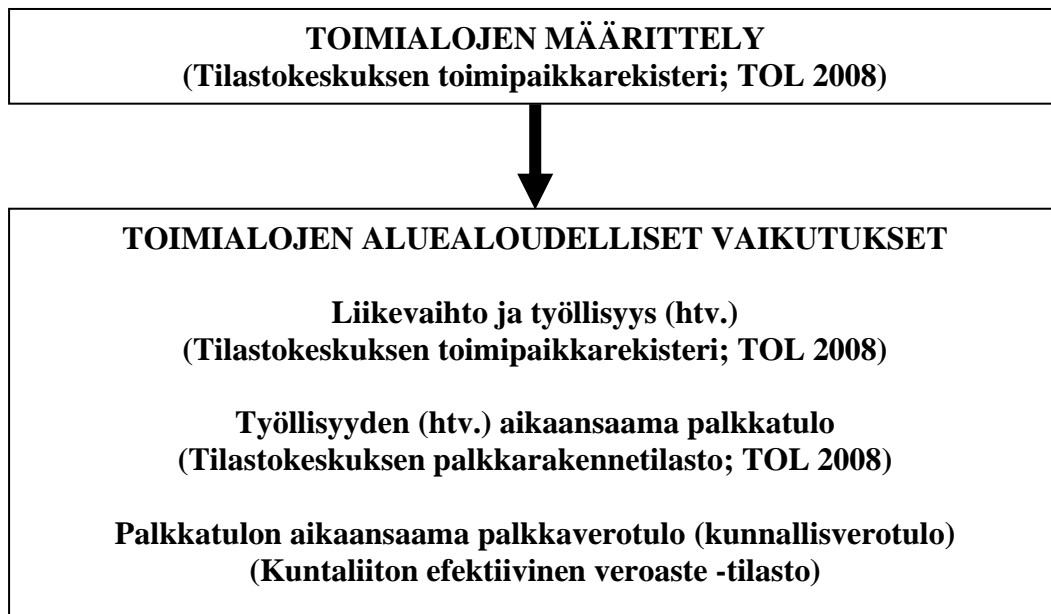
4) Vähittäiskauppa

TOL 47 Vähittäiskauppa

Koillismaan – Kuusamon kaupungin ja Taivalkosken kunnan – aluetalouden toimialojen mittaamismallin mittarit sekä taloudelliset tunnusluvut ja muut tunnusluvut esitetään liitteeseen I kootuissa diagrammeissa. Muiden mittareiden ja muiden tunnuslukujen valinnassa hyödynnettiin myös ulkopuolisia asiantuntijoita ja Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy:n asiantuntemusta.

Aluetalouden seurantamallissa sovelletaan taloudellisten tunnuslukujen kohdalla palkkatulon ja palkkaverotulon kohdalla Kuusamon matkailuelinkeinon aluetaloudellisten vaikutusten seurantamallia (ks. Kauppila 2016b, 2017b, 2018a, 2019). Näin meneteltynä toimialojen taloudelliset tunnusluvut ovat vertailukelpoisia

matkailuelinkeinon kanssa. Kuten edellä todettiin, Taivalkoskelta ei ole saatavilla matkailun taloudellisia tunnuslukuja. Toimialojen taloudellisten tunnuslukujen seurantamalli esitetään kuvassa 2.

Kuva 2. Toimialojen taloudellisten tunnuslukujen seurantamalli.

Muiden tunnuslukujen osalta seurantamalli tarkoittaa tässä selvityksessä esitettyjen tunnuslukujen päivittämistä uusimmista tilastoista. Näin tunnusluvuista muodostuu aikasarja, jota voidaan hyödyntää toteutettujen kehittämishankkeiden ja havaitun kehityksen analysoinnissa.

Selvityksen taloudellisten tunnuslukujen tuloksia voidaan soveltaa myös **aluetalouden ennustamiseen ja arviointiin**. Toimialoittainen liikevaihto/työllisyys-suhdeluku ilmaisee, kuinka paljon toimialalla vaaditaan liikevaihtoa yhtä henkilötyövuotta kohti. Tätä suhdelukua on mahdollista hyödyntää talousvaikutusten ennustamisessa seuraavasti: mikäli esimerkiksi Kuusamon matkailuelinkeinossa tavoitellaan välitöntä matkailutuloa (liikevaihtoa) miljoona euroa lisää, tämä tarkoittaa reilu viisi välitöntä matkailuhenkilötyövuotta. Kääntäen reilun viiden välittömän matkailuhenkilötyövuoden aikaansaamiseksi tarvitaan miljoona euroa välitöntä matkailutuloa. Arvioinnilla puolestaan tarkoitetaan talousvaikutusennusteiden (tuotos) vertaamista niiden aikaansaamiseksi tarvittaviin resursseihin (panos); kyse on siten eräänlaisesta panos-tuotos-analyysistä. Kaikkiaan suhdelukuja voidaan soveltaa hankkeiden suunnittelussa, ennustamisessa ja arvioinnissa sekä seurannassa. Kuusamon ja Taivalkosken toimialojen liikevaihto/työllisyys-suhdeluvut esitetään liitteessä I. On huomattava, että toimialakohtaiset liikevaihto/työllisyys-suhdeluvut ovat dynaamisia (esim. Kauppila 2018a, 2019), mikä on otettava huomioon suhdelukuja sovellettaessa käytännön suunnittelutilanteessa.

4.2 Pohdinta

Selvityksessä esitettiin toimialojen taloudellisten tunnuslukujen osalta vain – matkailututkimuksen termien – välittömiä vaikutuksia. Tämä tarkoittaa sitä, että kerrannaisvaikutukset (välilliset, johdetut) ja edelleen kokonaisvaikutukset (välittömät, välilliset, johdetut) jäivät huomioitta. Näin ollen taloudellisten tunnuslukujen osalta tässä selvityksessä esitetyt luvut ovat verrattavissa Kuusamon tapauksessa vain matkailun välittömiin aluetaloudellisiin vaikutuksiin. Mikäli haluttaisiin selvittää myös muiden toimialojen kerrannais- ja kokonaisvaikutukset, tämä edellyttää erillistutkimuksia kohdealueelta.

Selvityksessä ei kiinnitetty huomiota niin sanottuihin taloudellisiin vuotoihin aluetaloudesta. Osa taloudellisista vaikutuksista suuntautuu alueelta ulos, joita kutsutaan vuodoiksi. Kun yritykset palkkaavat esimerkiksi alueen, kunnan, ulkopuolisia henkilöitä, vuotoja ilmenee työntekijöiden palkkojen ja ostojen mukana, jolloin ne vähentävät myös alueen verotuloja. Toisaalta yritysten tavaroiden ja palveluiden hankinta (ostot) kohdistuu osittain alueen ulkopuolelle, ja siksi alueen tuloinjektio pienenee ostoketjun edetessä. On kuitenkin huomattava, että osa niidenkin työntekijöiden kulutuksesta, joiden palkkaverotulot vuotavat kohdealueen ulkopuolelle, suuntautuu työpaikkakunnalle ja siten aikaansaa johdettuja vaikutuksia aluetaloudessa. Työntekijöiden kautta tapahtuvat vuodot ovat tyypillisiä toimialoille, joilla on suuri kausivaihtelu. Selvityksessä on siis kyse toimialojen aikaansaamista talousvaikutuksista, mutta kaikki vaikutukset eivät välttämättä kohdistu yritysten sijaintikuntaan. Toimialoittainen vuotojen selvittäminen vaatii erillistutkimuksia kohdealueelta.

Selvityksessä julkituodut mittaamismalli ja seurantamalli ovat luonteeltaan Jyvälää (1981: 10) tulkiten jälkikäteistarkasteluita (ex post), sillä ne mittaavat jo tapahtunutta kehitystä viiveen ollessa tilastojen julkistamisesta johtuen useimmiten reilu vuosi. Kun toimialoittaista seurantaä jatketaan systemaattisesti vuosittain, muodostuu aikasarjoja. Näitä aikasarjoja voidaan soveltaa yksinkertaisiin ennusteisiin. Esimerkiksi Kuusamosta on julkaistu tutkimusraportteja (Kauppila 2012, 2013), joissa ennustetta on käytetty matkailutyöpaikkamäärän kehityksen hahmottamiseen. Toisena esimerkkinä ovat Sotkamon yöpymisvuorokausiennusteet (Kauppila 2018b). Ennusteita voidaan kuvata etukäteisarvioina (ex ante), jotka mittaavat vielä toteutumaton kehitystä (Jyvälä 1981: 10). Elinkeinojen suunnittelu- ja kehittämistoiminta tähtää aina tulevaisuuteen, ja tässä katsannossa erityisesti etukäteisarvioinnit, ennusteet, ovat mielenkiintoisia. Toisaalta suunnittelu kaipaa myös jälkikäteistarkasteluita nykytilasta ja jo toteutuneesta kehityksestä, kun tulkitaan tehtyjen toimenpiteiden ja havaittujen vaikutusten välisiä yhteyksiä. Nämä tulokset ja niiden johtopäätökset on syytä ottaa huomioon elinkeinojen suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa.

Aluetalouden mittaamismallia ja seurantamallia olisi mahdollista syventää **aluetalouden vientimalliksi**. Toimialoilla voitaisiin selvittää sitä, mikä on viennin osuus toimialojen aluetaloudellisista vaikutuksista. Viennillä tarkoitetaan tässä yhteydessä alueen ulkopuolelle – kansallisille ja kansainväliselle tasolle – suuntautuvaa

myyntiä ja sen seurauksena syntyviä muita talousvaikutuksia (työllisyys, palkkatulo, palkkaverotulo). Vienti mittaa kohdealueelle ohjautuvia ulkopuolisia rahavirtoja, jolloin kyse on ”uudesta” rahasta alueelle. ”Uusi” raha puolestaan kiertää aluetaloudessa aikaansaaden kerrannaisvaikutuksia (välillinen, johdettu).

Vientimallia voidaan käsitteellistää Kaldorin (1966) termein. Hän jakaa toimialat kahteen, perustoimialoihin (*basic industry*) ja perustoimialoista riippuviin toimialoihin (*dependent industry*), jotka on mahdollista nimetä johdannaistoimialoiksi. Perustoimialan myynti suuntautuu pääosin alueen ulkopuolelle, eli toimiala on aluetalouden näkökulmasta vientiorientoitunut. Sen sijaan johdannaistoimiala saa tulonsa lähinnä paikalliselta väestöltä. Vientimallin avulla perustoimialoista ja johdannaistoimialoista erotetaan viennin osuus liikevaihdosta. Tätä prosenttilukua soveltamalla määritetään viennin osuus liikevaihdon lisäksi työllisyydestä, palkkatulosta ja palkkaverotulosta. Vientimallin avulla muiden toimialojen talousvaikutuksia voidaan verrata matkailuelinkeinoon, joka on jo luonteensa mukaisesti (palvelu)vientiä – matkailuelinkeino luetaan perustoimialoihin. Kaikkiaan vientimallin avulla saadaan selville alueen ulkopuolisen kysynnän merkitys toimialoille ja kokonaisuudessaan aluetalouteen. Vientimalliin voidaan sisällyttää myös panos–tuotos-ajattelu, joka mittaa toimialojen tuottavuutta. Vientimallin luominen edellyttää erillistutkimuksia kohdealueella.

LÄHTEET

- Finavia (2019a). Matkustajamäärät lentoasemittain. Saatavilla osoitteesta: <https://www.finavia.fi/sites/default/files/documents/Matkustajat%20lentoasemittain%201998-2018.pdf> (Viitattu 27.5.2019).
- Finavia (2019b). Lentoliikenteen tilastot. Saatavilla osoitteesta: <https://www.finavia.fi/fi/tietoa-finavia-asta/tietoa-lentoliikenteesta/liikennetilastot/liikennetilastot-vuosittain> (Viitattu 27.5.2019).
- Hyrylä, L. (2016). Elintarviketeollisuus. Toimialaraportti ennakoi liiketoimintaympäristön muutoksia. *Työ- ja elinkeinoministeriön toimialaraportit 7/2016*. 80 s. Saatavilla osoitteesta: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79832/Elintarviketeollisuus2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Viitattu 10.12.2018).
- Idman, M. (2014). Suomen palkkaerot ovat pysyneet pieninä – palkkojen hajonta kuitenkin kasvaa. Saatavilla osoitteesta: http://www.stat.fi/artikkelit/2014/art_2014-05-26_002.html?s=0 (Viitattu 11.12.2018).
- Jyvälä, K. (1981). Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset Kuusamon kunnassa. *Oulun yliopisto, Pohjois-Suomen tutkimuslaitos C*: 37. 69 s.
- Jänkälä, S. (2019). Matkailu. *Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 3/2019*. 82 s. Saatavilla osoitteesta: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161292/TEM_3_2019_Matkailun_toimialaraportti.pdf (Viitattu 29.5.2019).
- Kaldor, N. (1966). *Causes of the slow rate of growth in the United Kingdom*. 39 s. Cambridge University Press, Cambridge.
- Kauppila, P. (2012). Matkailu, kaivostoiminta ja aluekehitys: esimerkkeinä Kuusamo, Kittilä ja Sotkamo. Teoksessa Kauppila, P. & K. Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetalousraportti*, 44–168. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.
- Kauppila, P. (2013). Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta: työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016–2025. *Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 2/2013*. 65 s.
- Kauppila, P. (2016a). Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset Kuusamossa. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä 45*. 92 s. Saatavilla osoitteesta: <http://www.theseus.fi/handle/10024/103974> (Viitattu 7.12.2018).

- Kauppila, P. (2016b). Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamalli: Kalajoki, Kuusamo, Oulu ja Pudasjärvi. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä* 61. 41 s. Saatavilla osoitteesta: <http://www.theseus.fi/handle/10024/115150> (Viitattu 7.12.2018).
- Kauppila, P. (2016c). Liikunta-alan työpaikat ja talousvaikutukset Suomessa vuosina 2006–2014. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä* 51. 34 s. Saatavilla osoitteesta: <http://www.theseus.fi/handle/10024/105945> (Viitattu 10.12.2018).
- Kauppila, P. (2017a). Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten ennuste- ja arviointimalli: Kalajoki, Kuusamo, Oulu ja Pudasjärvi. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä* 79. 73 s. Saatavilla osoitteesta: <http://www.theseus.fi/handle/10024/139143> (Viitattu 7.12.2018).
- Kauppila, P. (2017b). Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamalli: Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi ja Rokua Geopark -alue. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä* 77. 61 s. Saatavilla osoitteesta: <http://www.theseus.fi/handle/10024/133243> (Viitattu 7.12.2018).
- Kauppila, P. (2018a). Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset ja strateginen suunnitteluprosessi: esimerkkejä paikallistasolta Pohjois-Pohjanmaalta ja Kainuusta. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä* 84. 52 s. Saatavilla osoitteesta: <http://www.theseus.fi/handle/10024/153800> (Viitattu 7.12.2018).
- Kauppila, P. (2018b). Matkailun nykytila, kehitys, ennusteet ja tavoitteet: esimerkkinä Sotkamon yöpymiset. Teoksessa Keränen, V. & J. Järviluoma (toim.): *Aktiviteettimatkailu Kainuuta kehittämässä: Esimerkkejä vuoden 2018 TKI-toiminnasta*, 49–72. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä* 86. Saatavilla osoitteesta: <https://www.theseus.fi/handle/10024/158545> (Viitattu 21.12.2018).
- Kauppila, P. (2019). Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamalli: Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi ja Vaala. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä* 90. 74 s. Saatavilla osoitteesta: <https://www.theseus.fi/handle/10024/167987> (Viitattu 20.5.2019).
- Keränen, H. (2001). Hankesuunnittelun idea ja projektisyklin hallinta aluekehittämisessä. *University of Oulu, Research and Development Centre of Kajaani, REDEC Kajaani, Working Papers* 39. 173 s.
- Keränen, H. (2012). Tavoitteena aluevaikutus. Aluekehityshankkeen suunnittelu- ja arviointiprosessit projektisyklin hallinnassa. *Nordia Geographical Publications* 41: 3. 328 s.

Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy (2014). Koillismaan 2014+ elinvoimaohjelma. Julkaisematon strategia. 23 s. Saatavilla osoitteesta: http://www.naturpolis.fi/files/8514/7686/2127/Naturpolis_2014_ohjelma-2_netiversio.pdf (Viitattu 7.12.2018).

Kokkonen, V. (2017). Henkilökohtainen sähköposti Virve Kokkonen/Jari Järviluoma/Pekka Kauppila. 8.6.2017.

Kuntaliitto (2018). Kuntien veroprosentit ja efektiiviset veroasteet. Saatavilla osoitteesta: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/kuntatalouden-tilastot/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet-0> (Viitattu 11.12.2018).

Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastojen hallinnasta (7/2014) (2014). Saatavilla osoitteesta: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140007> (Viitattu 7.12.2018).

Luonnonvarakeskus (2019a). Maa- ja puutarhatalouden tuloslaskelma. Saatavilla osoitteesta: <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/kannattavuuskirjanpito/taustatiedot/Tuloslaskelma> (Viitattu 23.5.2019).

Luonnonvarakeskus (2019b). Luonnonvarakeskuksen tilastotietokanta. Maataloustilastot. Saatavilla osoitteesta: <https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/> (Viitattu 23.5.2019).

Luonnonvarakeskus (2019c). Metsävarakartat ja kuntatilastot. Saatavilla osoitteesta: <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/metsa/metsavarat-ja-metsasuunnittelu/metsavarakartat-ja-kuntatilastot/> (Viitattu 24.5.2019).

Metsäkeskus (2018). Tuotokuvaus. Saatavilla osoitteesta: <https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/tietotuotokuvaus-hakkuuaikomukset.pdf> (Viitattu 24.5.2019).

Metsäkeskus (2019a). Yksityismetsien metsävaratieto. Kunnittainen metsävaratieto yksityismetsistä taulukona. Saatavilla osoitteesta: <https://www.metsakeskus.fi/yksityismetsien-metsavaratiet> (Viitattu 24.5.2019).

Metsäkeskus (2019b). Hakkuuaikomukset. Saatavilla osoitteesta: <https://www.metsakeskus.fi/hakkuuaikomukset> (Viitattu 27.5.2019).

Näpänkangas, J. (2019). Henkilökohtainen sähköposti Jouni Näpänkangas/Jari Järviluoma. 24.1.2019.

Ristioja, A. (2017). Luonnontuoteala. Toimialaraportti ennakoi liiketoimintaympäristön muutoksia. *Työ- ja elinkeinoministeriön toimialaraportit 1/2017*. 79 s. Saatavilla osoitteesta: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79898/Luonnontuoteala_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Viitattu 10.12.2018).

Sipiläinen, I. (2018). Puuteollisuus. *Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu* 37/2018. 54 s. Saatavilla osoitteesta: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161135/Toimialaraportit%20-%20Puuteollisuus.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Viitattu 10.12.2018).

Tilastokeskus (2013). Majoitustilasto. Saatavilla osoitteesta: <https://www.tilastokeskus.fi/meta/til/matk.html> (Viitattu 27.5.2019).

Tilastokeskus (2018a). Alueellisen yritystoimintatilaston laatuseloste. Saatavilla osoitteesta: http://www.stat.fi/til/alyr/2016/alyr_2016_2017-12-21_laa_001_fi.html (Viitattu 7.12.2018, 11.12.2018).

Tilastokeskus (2018b). Laatuseloste: palkkarakenne. Saatavilla osoitteesta: http://www.stat.fi/til/pr/2017/pr_2017_2018-09-13_laa_001_fi.html (Viitattu 11.12.2018).

Tilastokeskus (2019a). Palkkarakenne. Saatavilla osoitteesta: <https://www.stat.fi/til/pr/index.html> (Viitattu 4.6.2019).

Tilastokeskus (2019b). Kunnittainen toimipaikkatilasto. Saatavilla osoitteesta: https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto#tab1483624479670_1 (Viitattu 23.5.2019).

Tilastokeskus (2019c). Toimialaluokitus 2008. Saatavilla osoitteesta: <https://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html> (Viitattu 23.5.2019).

Tilastokeskus (2019d). Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto. Saatavilla osoitteesta: <https://www.tilastokeskus.fi/til/mmtal/index.html> (Viitattu 23.5.2019).

Tilastokeskus (2019e). Rakennukset ja kesämökit. Saatavilla osoitteesta: <https://www.tilastokeskus.fi/til/rakke/> (Viitattu 31.5.2019).

TOL (2008). Toimialaluokitus (TOL) 2008. *Käsikirjoja* 4. 402 s. Tilastokeskus, Helsinki.

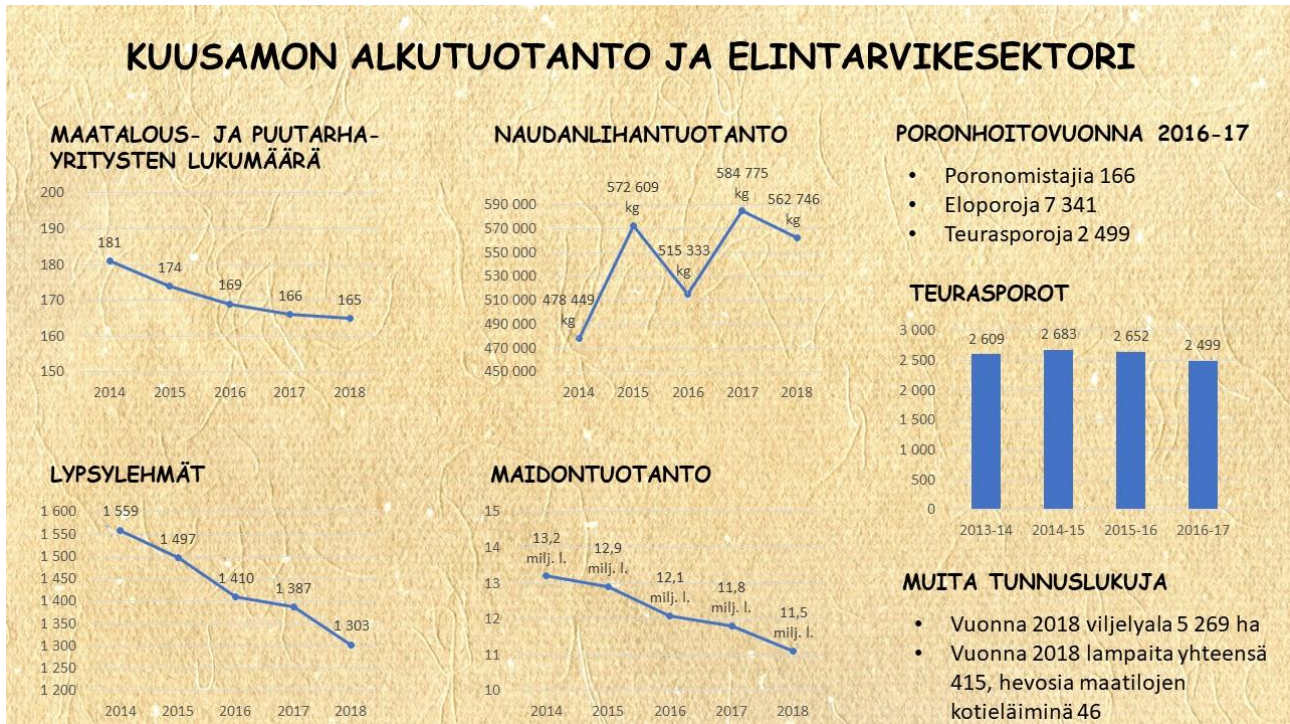
Työ- ja elinkeinoministeriö (2018). Toimialakohtaiset julkaisut. Saatavilla osoitteesta: <https://tem.fi/toimialapalvelu/toimialakohtaiset-julkaisut> (Viitattu 10.12.2018).

Visit Finland (2019). Tilastotietokanta Rudolf. Saatavilla osoitteesta: <http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland> (Viitattu 27.5.2019).

WSP Finland Oy (2018). Koulujen kesälomien siirron vaikutukset matkailuelinkeinolle. *Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja TEM raportteja 13/2018*. 105 s. Saatavilla osoitteesta: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160819/TEMrap_13_2018_Verkkojulkaisu.pdf (Viitattu 7.6.2019).

Ympäristöhallinto (2019). Tilastoja vähittäiskaupan rakennuksista ja työpaikoista. Saatavilla osoitteesta: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Yhdyskuntarakenne/Palvelut/Kaupan_tietopankki/Tilastot (Viitattu 31.5.2019).

LIITE I. TOIMIALASELVITYKSEN TULOKSET KAAVIOKUVINA

TAIVALKOSKEN ALKUTUOTANTO JA ELINTARVIKESSEKTORI

MAATALOUS- JA PUUTARHA-YRITYSTEN LUKUMÄÄRÄ

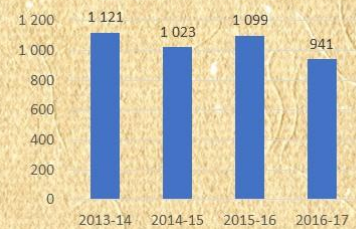
NAUDANLIHANTUOTANTO

PORONHOITOVUONNA 2016-17

- Poronmestajia 89
- Eloporoja 2 940
- Teurasporoja 941

TEURASPOROT

LYPSYLEHMÄT

MAIDONTUOTANTO

MUITA TUNNUSLUKUIJA

- Vuonna 2018 viljelyala 1 442 ha

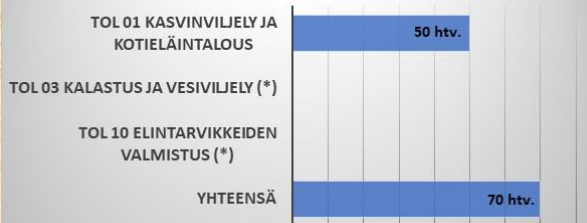
TAIVALKOSKEN ALKUTUOTANTO JA ELINTARVIKESSEKTORI

LIIVEVAIHTO 2017

ALKUTUOTANNON JA ELINTARVIKESSEKTORIN OSUUS TAIVALKOSKEN KAIKKIEN YRITYSTOIMIPAIKKOJEN LIIVEVAIHDOSTA 9 %

HENKILÖSTÖ 2017

ALKUTUOTANNON JA ELINTARVIKESSEKTORIN OSUUS TAIVALKOSKEN KAIKKIEN YRITYSTOIMIPAIKKOJEN HENKILÖSTÖSTÄ 11 %

(*) Toimialalla TOL 10 Elintarvikkeiden valmistus tilastoinnin piirissä oli vain yksi toimipaikka. Toimialalla TOL 03 Kalastus ja vesiviljely toimipaikkoja oli yhdeksän. Tietosuojajäsenistä kaavioissa ei ole esitetty erikseen kyseisten toimialojen liikevaihtoa ja henkilöstöä. TOL 10 ja TOL 03 ovat kuitenkin mukana kaavioiden 'Yhteensä' -palkeissa.

LÄHTEET

- Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä, naudanlihan tuotanto, maidontuotanto, lypsylehmien, lampaiden ja hevosten lukumäärä sekä viljelyala. Luonnonvarakeskuksen tilastotietokanta: <https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/>
- Poronmistaajien ja porojen määrät kysyttiin Paliskuntain yhdistyksestä
- Alkutuotannon ja elintarvikesektorin henkilöstö ja liikevaihto. Tilastokeskuksen kunnittainen toimipaikkatilasto: <https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto>
- Toimialan TOL 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous liikevaihto arvioitiin Tilastokeskuksen Maa- ja metsätaloustaloustilaston lukujen pohjalta: <https://www.tilastokeskus.fi/til/mmtal/index.html>
- Elintarvikkeiden valmistuksen (TOL 10) palkkatulot. Tilastokeskuksen palkkarakennetilasto: <https://www.stat.fi/til/pra/>
- Elintarvikkeiden valmistuksen (TOL 10) palkkaverotulot. Kuntaliiton efektiiviset veroasteet -tilasto: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/verotus/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet>

KUUSAMON METSÄSEKTORI

PALJONKO METSÄÄ?

- Metsätalousmaata kaikkiaan 453 849 ha, josta yksityismetsiä 378 949 ha (84 %)
- Metsähallituksella metsätalouskäytössä 11 322 ha

PALJONKO PUUTA?

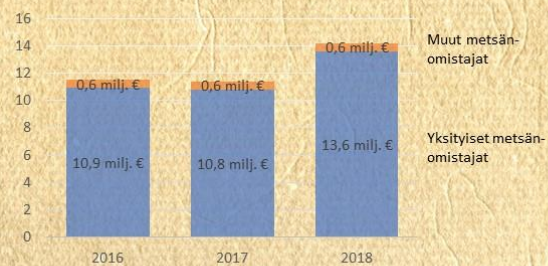
- Puuston kokonaistilavuus puuntuotannon metsämaalla 27 milj. m³
- Puuston kokonaistilavuuden muutos vuodesta 2005 + 12 %

VUONNA 2017 SUOJELUVARAUSTEN OSUUS KUUSAMON MAA-ALASTA 11 %

HAKKUUAIKOMUSTEN PUUTAVARA-KERTYMÄT 2018 (*)

- Yksityiset metsänomistajat 510 860 m³
- Muut metsänomistajat 23 470 m³
- Yhteensä 534 330 m³

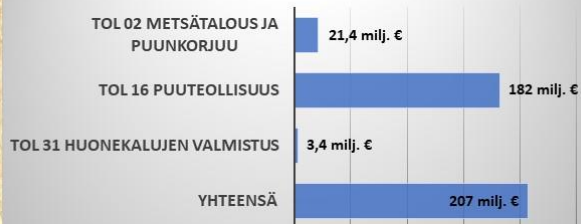
HAKKUUAIKOMUSTEN KANTORAHAA-ARVIOT 2016-2018 (*)

(*) Arviot perustuvat Kuusamon alueen metsänkätöilmoituksiin, Metsäkeskuksen metsävaratietoihin ja Luken puuhintatilastoihin

KUUSAMON METSÄSEKTORI

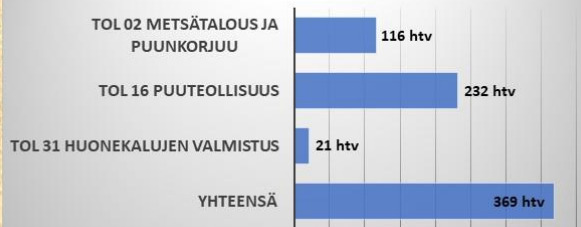
LIIKEVAIHTO 2017

METSÄSEKTORIN OSUUS KUUSAMON KAIKKIEN YRITYSTOIMIPAIKKOJEN LIIKEVAIHDOSTA 27 %

Vuonna 2017 toimialalla TOL 16 Puuteollisuus palkkatulot 8 milj. € ja palkkaverotulot 1,1 milj. €

HENKILÖSTÖ 2017

METSÄSEKTORIN OSUUS KUUSAMON KAIKKIEN YRITYSTOIMIPAIKKOJEN HENKILÖSTÖSTÄ 10 %

TAIVALKOSKEN METSÄSEKTORI

PALJONKO METSÄÄ?

- Metsätalousmaata kaikkiaan 234 893 ha, josta yksityismetsiä 74 410 ha (32 %)
- Metsähallituksella liiketoiminnan piirissä olevia alueita 131 819 ha, josta metsätaloukskäytössä 85 792 ha

PALJONKO PUUTA?

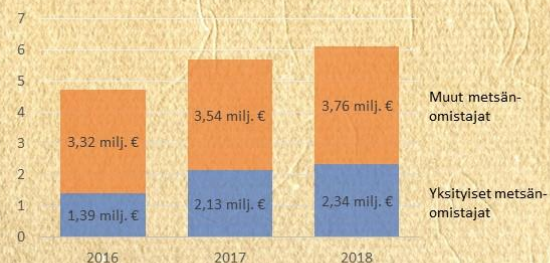
- Puuston kokonaistilavuus puuntuotannon metsämaalla 14 milj. m³
- Puuston kokonaistilavuuden muutos vuodesta 2005 + 14 %

VUONNA 2017 SUOJELUVARAUSTEN OSUUS TAIVALKOSKEN MAA-ALASTA 8 %

HAKKUUAIKOMUSTEN PUUTAVARA-KERTYMÄT 2018 (*)

- Yksityiset metsänomistajat 87 803 m³
- Muut metsänomistajat 155 306 m³
- Yhteensä 243 109 m³

HAKKUUAIKOMUSTEN KANTORAHAA-ARVIOT 2016-2018 (*)

(*) Arviot perustuvat Taivalkosken alueen metsänkätöilmoituksiin, Metsäkeskuksen metsävaratietoihin ja Luken puunhintatilastoihin

TAIVALKOSKEN METSÄSEKTORI

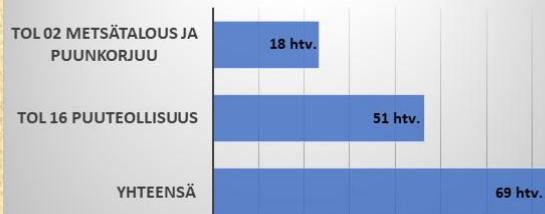
LIIKEVAIHTO 2017

METSÄSEKTORIN OSUUS TAIVALKOSKEN KAIKKIEN YRITYSTOIMIPAIKKOJEN LIIKEVAIHDOSTA 15 %

Vuonna 2017 toimialalla TOL 16 Puuteollisuus palkkatulot 1,8 milj. € ja palkkaverotulot 230 000 €

HENKILÖSTÖ 2017

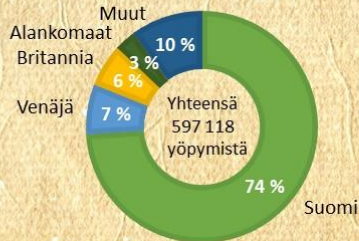
METSÄSEKTORIN OSUUS TAIVALKOSKEN KAIKKIEN YRITYSTOIMIPAIKKOJEN HENKILÖSTÖSTÄ 10 %

LÄHTEET

- Metsätalousmaan määrä. Metsäkeskuksen yksityismetsien metsävaratieto: <https://www.metsakeskus.fi/yksityismetsien-metsavaratieto> (Metsähallituksen metsätaloukskäytössä oleva pinta-ala kysyttiin Metsähallituksesta)
- Puuston kokonaistilavuus. Luonnonvarakeskuksen metsävarataulukot: <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/metsa/metsavarat-ja-metsasuunnittelu/metsavarakartat-ja-kuntatilastot/>
- Suojeluvarausten osuus kysyttiin Pohjois-Pohjanmaan ELY:n Luonto- ja alueidenkäyttöyksiköstä
- Arviot hakkuuaikomusten puutavarakertymistä ja kantorahoista. Metsäkeskuksen hakkuuaikomustilastot: <https://www.metsakeskus.fi/hakkuuaikomukset>
- Metsäsektorin henkilöstö ja liikevaihto. Tilastokeskuksen kunnittainen toimipaikkatilasto: <https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto>
- Puuteollisuuden palkkatulot. Tilastokeskuksen palkkarakennetilasto: <https://www.stat.fi/til/pra/>
- Puuteollisuuden palkkaverotulot. Kuntaliiton efektiiviset veroasteet -tilasto. <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/verotus/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet>

KUUSAMON MATKAILU

REKISTERÖIDYT YÖPYMISET 2018

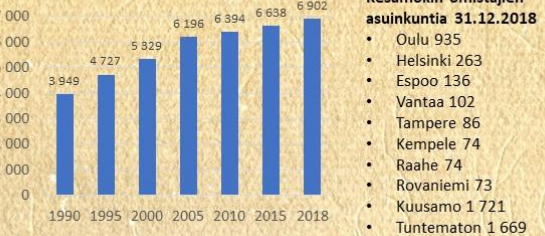
KUUSAMON LENTOASEMAN MATKUSTAJAMÄÄRÄ (SAAPUNEET+LÄHTENEET)

REKISTERÖITYJEN YÖPYMISTEN KEHITYS

KESÄMÖKKIEN MÄÄRÄ

KUUSAMON MATKAILU

VÄLITÖN MATKAILUTULO JA -TYÖLLISYYS 2017

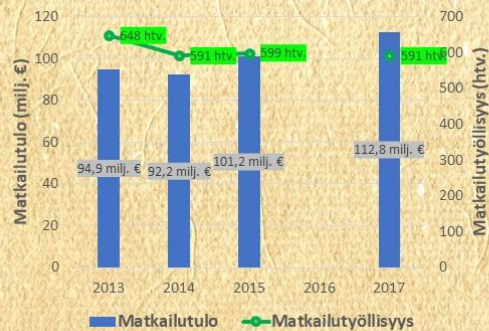
Toimialoitainen kokonaisliikevaihto (alv:ton), matkailutulon osuus (%) ja välitön matkailutulo (euroa alv:ton ja %)

Toimiala	Kokonaisliikevaihto (€)	Matkailutulon osuus (%)	Välitön matkailutulo (€)	Välitön matkailutulo (%)
Korjaamot / huoltamot	27 654 000 €	15 %	4 148 000 €	3,7 %
Vähittäiskauppa	122 912 000 €	27 %	33 186 000 €	29,4 %
Majoitus / ravitsemus	37 855 000 €	86 %	33 312 000 €	29,5 %
Liikenne	14 233 000 €	47 %	6 690 000 €	5,9 %
Virkistys / muut palvelut	36 572 000 €	97 %	35 475 000 €	31,4 %
YHTEENSÄ	239 226 000 €		112 811 000 €	100,0 %

Toimialoitainen kokonaishenkilöstö (htv.), matkailutyöllisyyden osuus (%) ja välitön matkailutyöllisyys (htv. ja %)

Toimiala	Kokonaishenkilöstö (htv.)	Matkailutyöllisyyden osuus (%)	Välitön matkailutyöllisyys (htv.)	Välitön matkailutyöllisyys (%)
Korjaamot / huoltamot	95 htv.	14 %	13,3 htv.	2,2 %
Vähittäiskauppa	423 htv.	27 %	114,2 htv.	19,3 %
Majoitus / ravitsemus	262 htv.	89 %	233,2 htv.	39,4 %
Liikenne	128 htv.	40 %	51,2 htv.	8,7 %
Virkistys / muut palvelut	185 htv.	97 %	179,5 htv.	30,3 %
YHTEENSÄ	1 093 htv.		591,4 htv.	100,0 %

VÄLITTÖMÄN MATKAILUTULON JA -TYÖLLISYYDEN KEHITYS

VUONNA 2017 VÄLITTÖMÄN MATKAILUTULON OSUUS KUUSAMON KAIKKIEN YRITYSTOIMIPAIKKOJEN LIIKEVAIHDOSTA 15 %

VÄLITTÖMÄN MATKAILUTYÖLLISYYDEN OSUUS 16 %

KUUSAMON MATKAILU

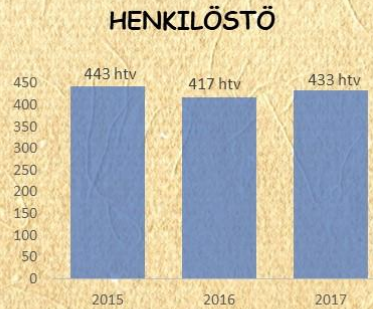
MATKAILUN TALOUSVAIKUTUKSET KAIKEN KAIKKIAAN VUONNA 2017

- Välitön matkailutulo: 113 milj. €
- Matkailutulo kerrannaisvaikutuksineen: 142 milj. €
- Välitön matkailutyöllisyys: 591 htv.
- Matkailutyöllisyys kerrannaisvaikutuksineen: 716 htv.
- Kokonaispalkkatulot: 23 milj. €
- Kokonaispalkkaverotulot: 3 milj. €

LÄHTEET

- Rekisteröidyt yöpymiset. Tilastokeskuksen majoitustilasto. Luvut Visit Finlandin Rudolf-tilastopalvelusta: <http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland>
- Kuusamon lentoaseman matkustajamäärät. Finavian lentoliikennetilasto: <https://www.finavia.fi/fi/tietoa-finaviasta/tietoa-lentoliikenteesta/liikennetilastot/liikennetilastot-vuosittain>
- Kesämökkien määrä. Tilastokeskuksen Rakennukset ja kesämökit -tilasto: <https://www.tilastokeskus.fi/til/rakke/>
- Kesämökkien omistajien asuinkunnat. Erillistilaus Tilastokeskuksen Rakennukset ja kesämökit -tilastosta
- Kuusamon matkailualoutta kuvaavat diat. Kauppila, Pekka (2019). Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten seurantamalli: Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi ja Vaala. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B, Raportteja ja selvityksiä 90. <https://www.theseus.fi/handle/10024/167987>

KUUSAMON VÄHITTÄISKAUPPA (TOL 47)

MUITA TUNNUSLUKUJA VUODELTA 2017

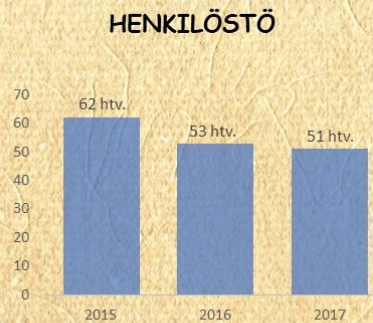
- Palkkatulot 13 milj. € ja palkkaverotulot 1,7 milj. €
- Liikevaihto / asukas 8 900 €
- Vähittäiskaupan sijaintirakennusten kerrosala 68 139 m² (vuodesta 2012 kasvu 8 %)

VÄHITTÄISKAUPAN OSUUS
KUUSAMON KAIKKIEN
YRITYSTOIMIPAikkojen
LIKEVAIHDOSTA 18 % (*)

VÄHITTÄISKAUPAN OSUUS
KUUSAMON KAIKKIEN
YRITYSTOIMIPAikkojen
HENKILÖSTÖSTÄ 12 % (*)

(*) Luvuissa mukana matkailijoiden kysynnän synnyttämät tulo- ja työllisyysvaikutukset

TAIVALKOSKEN VÄHITTÄISKAUPPA (TOL 47)

MUITA TUNNUSLUKUJA VUODELTA 2017

- Palkkatulot 1,5 milj. € ja palkkaverotulot 199 000 €
- Liikevaihto / asukas 3 945 €
- Vähittäiskaupan sijaintirakennusten kerrosala 7 840 m² (vuodesta 2012 vähennystä 6 %)

VÄHITTÄISKAUPAN OSUUS
TAIVALKOSKEN KAIKKIEN
YRITYSTOIMIPAikkojen
LIKEVAIHDOSTA 19 %

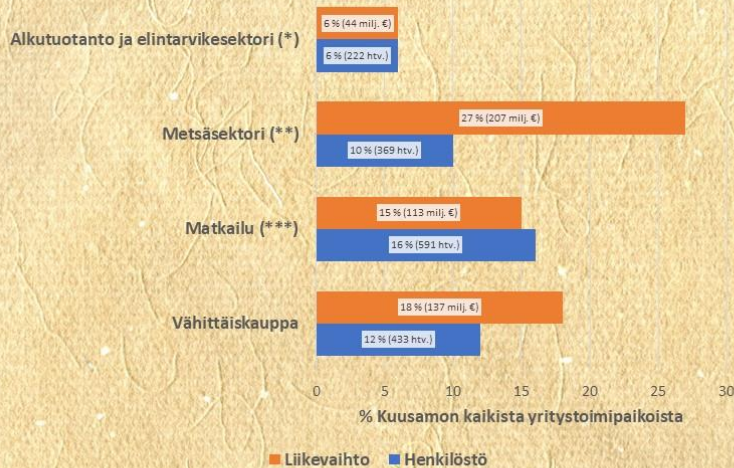
VÄHITTÄISKAUPAN OSUUS
TAIVALKOSKEN KAIKKIEN
YRITYSTOIMIPAikkojen
HENKILÖSTÖSTÄ 8 %

LÄHTEET

- Vähittäiskaupan henkilöstö ja liikevaihto. Tilastokeskuksen kunnittainen toimipaikkatilasto: <https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto>
- Vähittäiskaupan palkkatulot. Tilastokeskuksen palkkarakennetilasto: <https://www.stat.fi/til/pr/>
- Vähittäiskaupan palkkaverotulot. Kuntaliiton efektiiviset veroasteet -tilasto: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/verotus/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet>
- Kuusamon ja Taivalkosken asukasluku 2017. Tilastokeskuksen väestörakennetilasto: <https://www.tilastokeskus.fi/til/vaerak/index.html>
- Vähittäiskaupan sijaintirakennusten kerrosala. Ympäristöhallinnon Kaupan tietopankki: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Yhdyskuntarakenne/Palvelut/Kaupan_tietopankki/Tilastot

KUUSAMON YHTEENVETO

TOIMIALARYHMIEN ALUETALOUDELLINEN MERKITYS 2017

LIKEVAIHTO YHTÄ HENKILÖTYÖVUOTTA KOHDEN 2017

Alkutuotanto ja elintarvikesektori	199 500 €
Metsäsektori	560 200 €
Matkailu	190 800 €
Vähittäiskauppa	316 300 €

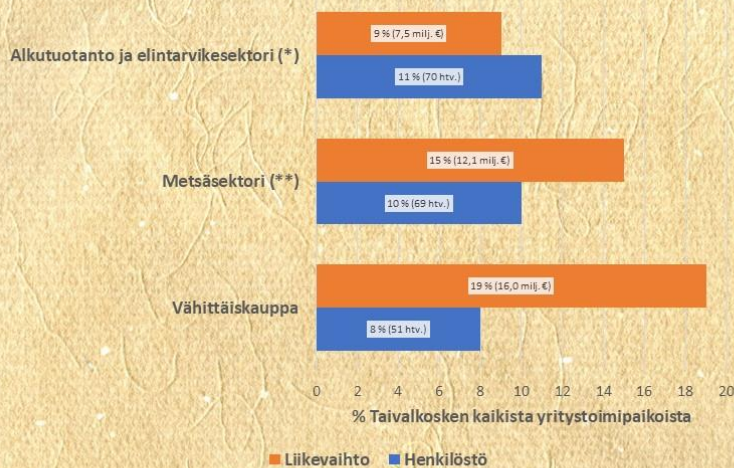
TÄRKEIMMÄT TARKASTELUN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄT TOIMIALAT

- Moottoriajoneuvojen kauppa ja korjaus
- Maaliikenne (osin mukana matkailututkimuksessa)
- Talonrakentaminen
- Erikoistunut rakennustoiminta
- Tukkukauppa
- Kiinteistöalan toiminta

(*) Toimialan TOL 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous liikevaihto arvioitiin muista poiketen Tilastokeskuksen Maa- ja metsätalousyritysten taloustilaston tietojen pohjalta.
 (**) Luvuissa ei ole huomioitu puutavarakuljetusten liikevaihtoa ja henkilöstöä.
 (***) Mukana ovat myös matkailukysynnän synnyttämät tulo- ja työllisyysvaikutukset vähittäiskaupan alalle eli matkailun ja vähittäiskaupan luvut ovat osin päällekkäisiä.

TAIVALKOSKEN YHTEENVETO

TOIMIALARYHMIEN ALUETALOUDELLINEN MERKITYS 2017

LIKEVAIHTO YHTÄ HENKILÖTYÖVUOTTA KOHDEN 2017

Alkutuotanto ja elintarvikesektori	107 400 €
Metsäsektori	175 300 €
Vähittäiskauppa	313 900 €

TÄRKEIMMÄT TARKASTELUN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄT TOIMIALAT

- Talonrakentaminen
- Majoitus
- Erikoistunut rakennustoiminta
- Maa- ja vesirakentaminen
- Kiinteistöalan toiminta

(*) Toimialan TOL 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous liikevaihto arvioitiin muista poiketen Tilastokeskuksen Maa- ja metsätalousyritysten taloustilaston tietojen pohjalta.
 (**) Luvuissa ei ole huomioitu puutavarakuljetusten liikevaihtoa ja henkilöstöä.